

Verslag 2015 – output van onderzoek en onderwijs

Titus Brandsma Instituut

INHOUD

VOORAF	3
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	5
1 Wetenschappelijke activiteiten in 2015, inleiding	5
2 Spirituality International (Spirin)	7
3 Rapportage van de onderzoeksoutput	8
3.1 Bijbelse spiritualiteit	8
3.2 Mystiek/Mystagogie.....	9
3.3 Moderne Devotie.....	12
3.4 Performativiteit van spiritualiteit en religieus leven in een seculiere tijd	15
3.4.1 Maatschappelijke spiritualiteit	15
3.4.2 Spiritualiteit van het religieus leven.....	20
3.4.3 Bronnen van de Karmelitaanse spiritualiteit	22
3.4.4 Spiritualiteit en kunst	23
4 Begeleiding onderzoek.....	24
4.1 Promoties in 2015.....	24
4.2 Begeleiding promotieonderzoek.....	24
5 Deelname aan congressen e.d.....	25
6 Wetenschappelijke functies, vormen van samenwerking en redactielidmaatschappen	27
VORMING EN ONDERWIJS.....	31
1 Publieksevenementen	31
1.1 Nacht van de Mystiek.....	31
1.2 Bachs Grote passie	31
1.3 Titus Brandsma Lezing	31
1.4 Catharijndag/Katharinentag.....	32
2 Studieweek Mystiek	32
3 School voor Spiritualiteit	33
4. Vormingsprojecten voor maatschappelijke partners	34
4.1 Bezielde professionaliteit – samenwerking Stichting Carmelcollege	34
4.2 Kerk in de wijk – samenwerking met de Ontmoetingskerk Nijmegen	35
4.3 Nog steeds geroepen – samenwerking met de Zusters Franciscanessen van Dongen	35
5 Colleges in curricula Wetenschappelijk Onderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, postdoctoraal onderwijs.....	35
6 Overig cursus- en vormingswerk	36
7 Begeleiding Scripties.....	41
7.1 Masterscripties	41
7.2 Eindschipties School voor spiritualiteit	42
PERSONELE OPBOUW VAN HET INSTITUUT PER 31-12-2015.....	43

VOORAF

Tegen de achtergrond van het nakende 50-jarig jubileum van het Titus Brandsma Instituut in 2018, was het afgelopen werkjaar 2015 een jaar van transitie en vernieuwing. De ambitie van het instituut om wetenschappelijk onderzoek van internationale allure te verbinden met de kerkelijk-maatschappelijke opdracht om de plaats van de christelijke spiritualiteit in de hedendaagse samenleving te herdefiniëren, is niet vanzelfsprekend te realiseren. Het volstaat voor de medewerkers van het instituut niet om alleen maar aansluiting te vinden bij de nieuwste ontwikkelingen op hun wetenschapsgebied – op het Titus Brandsma Instituut moet innovatief wetenschappelijk werk altijd ook gebeuren met het oog op de maatschappelijke uitdagingen. Waar het om die maatschappelijke uitdagingen gaat, was 2015 een belangrijk jaar, want na vele jaren van voorbereiding en reflectie kwam het project Maatschappelijke Spiritualiteit op kruissnelheid. Zo resulteerde de samenwerking met de Stichting Carmelcollege, het tweede grootste onderwijsnetwerk van Nederland, in het operationaliseren van een eerste vormingsmodule voor stafleden van de Stichting. Een tweede module is meteen al in voorbereiding. Hiermee is ook gekozen voor een nieuw model van vormingswerk, in samenwerking met maatschappelijke partners die dag in dag uit werken met de uitdagingen van een even professionele als seculiere context. Deze vorm van samenwerken zal hopelijk ook in de toekomst een impuls geven aan ons wetenschappelijk onderzoek. Nog een belangrijke gebeurtenis was de organisatie van de eerste *Nacht van de Mystiek*, die een overweldigend succes werd. Ook op die manier hoopt het Titus Brandsma Instituut zich duidelijk te positioneren in het maatschappelijke veld.

De maatschappelijke uitdagingen vragen ook om wetenschappelijk onderzoek van het hoogste niveau. Daartoe is internationalisering een noodzaak. In 2015 kreeg het platform van de internationalisering, SPIRIN, een nieuwe impuls door de benoeming van een nieuwe projectleider. Dit zal een belangrijke bijdrage leveren aan onze ambitie om een spil te zijn in de internationale netwerken van de studie van de christelijke spiritualiteit. De intentie-overeenkomst die met de ambitieuze en uiterst dynamische Oblate School for Theology te San Antonio gesloten werd om samen tot een internationaal consortium te komen voor de studie van de christelijke spiritualiteit versterkt deze lijn alleen nog maar.

Vernieuwing en transitie zijn niet alleen organisatorische termen, maar zijn ook realiteiten met een spirituele lading – in een veranderende samenleving zijn we ook op zoek naar een veranderende betekenis van de christelijke spiritualiteitstraditie. Vernieuwing kan alleen maar komen vanuit de traditie – en zonder vernieuwing is iedere traditie dood. In dit jaarverslag kunt u zeer gedetailleerd lezen op welke vlakken deze vernieuwing zich concreet afgespeeld heeft.

Transitie en vernieuwing gaan vaak met *afscheid* samen. Droevig begon dit jaar met het overlijden van onze goede collega Rudolf van Dijk. De waardige wijze waarop Rudolf van ons afscheid genomen heeft, maakt dat we met dankbaarheid zijn werk verder zetten.

Niettemin was Rudolfs overlijden een klap voor het instituut die nog steeds nazindert. Maar er was ook afscheid op een andere manier: Loet Swart heeft immers de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Ook Paul Reehuis en Jos Huls hebben het instituut in de loop van 2015 verlaten, na vele jaren van inzet en betrokkenheid.

Een jaarverslag is een heel eigen genre. Het meandert tussen een ambtelijke taal, inclusief alle cijfertjes die daarbij horen, en het geven van een beeld met perspectief op de toekomst.

Ambtelijke realiteiten zijn slechts dan bureaucratisch wanneer het zicht op die toekomst ontbreekt. De keuze voor internationalisering enerzijds en meer betrokkenheid van maatschappelijke partners anderzijds zou al iets van de visie op de toekomst moeten kunnen weergeven.

Dit jaarverslag bestaat uit drie delen:

Allereerst komt het *wetenschappelijk onderzoek* aan bod. In dat deel wordt kort het wetenschapsplan geschetst, waarna de expertmeetings en conferenties van het instituut worden voorgesteld. In een tweede deel gaat het vooral over het internationale netwerk *Spirituality International*. Het derde deel behelst een opsomming van de afzonderlijke onderzoeksprojecten per onderzoeksgebied. Steeds worden de daaraan deelnemende collega's vermeld, met hun voortgang, planning en publicaties. De daarop volgende paragrafen bieden een overzicht van respectievelijk het afgerond en het nog lopend promotie-onderzoek dat in 2014 (mede) door leden van de staf werd begeleid, een overzicht van hun participatie aan wetenschappelijke congressen en dergelijke, en een opsomming van ieders wetenschappelijke functies (zoals redactielidmaatschappen) in genoemd jaar.

Na het wetenschappelijk deel volgt een rapportage van de activiteiten op het gebied van *vorming en onderwijs*. Daar wordt veel aandacht besteed aan de publieksevenementen evenals het vormingswerk voor maatschappelijke partners, vooral de Stichting Carmelcollege. Tevens wordt de School voor Spiritualiteit beschreven.

Tot slot is er een overzicht van de *personele opbouw* van het instituut per 31 december 2015.

Dit verslag is een verantwoording over de volle breedte van de arbeid die is verricht bij de uitvoering van ons mission statement: 'de academische studie van de spiritualiteit in het licht van de joodse en christelijke traditie in verleden en heden, ten dienste van Kerk en samenleving door middel van publicaties, onderwijs en vorming'.

Dit is ook de plaats om collega Henk Rutten dank en waardering uit te spreken voor de vele uren werk die hij in de archivering en classificering van al deze gegevens heeft geïnvesteerd.

Inigo Bocken, wetenschappelijk directeur

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

1 Wetenschappelijke activiteiten in 2015, inleiding

Contemplatio in actione

Al het door de stafleden verrichte onderzoek ressorteerde onder het programma *Contemplatio in actione*. Dit bestaat uit vier met elkaar samenhangende aandachtsgebieden. Een centrale plaats neemt ‘Maatschappelijke spiritualiteit’ in.

- (1) Bijbelse spiritualiteit
- (2) Mystiek/mystagogie
- (3) Moderne Devotie
- (4) Performativiteit van spiritualiteit en religieus leven in een seculiere samenleving
 - (4.1) Maatschappelijke spiritualiteit
 - (4.2) Spiritualiteit van het religieus leven
 - (4.3) Bronnen van de Karmelitaanse spiritualiteit
 - (4.4) Spiritualiteit en kunst

In bovenstaande volgorde van aandachtsgebieden worden alle individuele projecten in het verslag vermeld (hoofdstuk 3 van het deel Wetenschappelijk Onderzoek)), zodat precies te zien is wie in 2015 met welk project bezig was en met hoeveel tijdsbesteding. Indien geen eindtermijn staat aangegeven, geldt in beginsel dat het desbetreffende project loopt tot eind 2017, wanneer ook het onderzoeksprogramma afloopt. Wel is in de loop van 2015 een begin gemaakt van een nieuw bijgesteld wetenschapsplan. Een voorstel hiertoe werd door wetenschapscommissie, Wetenschappelijke Adviesraad en bestuur ook goedgekeurd. Door onverwacht veranderde financiële constellaties moest dit nieuwe wetenschapsplan weer afgevoerd worden. In de loop van 2016 zal dan een aan de veranderde financiële omstandigheden aangepast plan gepresenteerd worden.

Ter bevordering van de vakkennis, de samenhang tussen de verschillende aandachtsgebieden en de uitwisseling met vakgenoten van buiten het instituut, waren er onder meer de maandelijkse *collationes* en een aantal studiedagen en expert meetings.

Collatio

In het verslagjaar is de traditie voortgezet om met enige regelmaat een samenspraak, *collatio*, te houden rond een voor de spiritualiteitsstudie relevant thema. Gemiddeld waren er zo’n twaalf deelnemers per *collatio*, merendeels medewerkers van het instituut, met enkele collega’s van de Faculteit Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen en andere genodigden. Gezien het grote aantal symposia en studiedagen werd dit jaar een iets rustiger ritme aangehouden.

- 2 februari Charles Caspers & Rijcklof Hofman, ‘De spiritualiteit van Liduina van Schiedam’
- 2 maart: Paul Mommaers, ‘De mystiek van Robert Musil’
- 20 april: Ben Schomakers, ‘Dionysius Areopagita, Proclus en Plotinus: de oorsprong van de westerse mystiek’

Studiedagen etc.

INTERNATIONAL SYMPOSIUM JUSTICE, KNOWLEDGE AND SPIRITUALITY (5-7 MAART)

Het project Maatschappelijke Spiritualiteit richt zich niet alleen op maatschappelijk relevante praktijken in Nederland, maar wil zich ook inpassen in een bredere internationale

ontwikkeling, waarbij over de maatschappelijke rol van spiritualiteit wordt nagedacht, onder impuls van o.a. paus Franciscus. Het Titus Brandsma Instituut is één van de dragende partners in het wereldwijde onderzoeksnetwerk *Justice, Knowledge and Spirituality*. In het kader van dit netwerk vond een internationaal symposium plaats omtrent *Justice and Spirituality*.

Onderzoekers uit Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Spanje en Zwitserland presenteerden er hun onderzoeksproject. Inigo Bocken opende de bijeenkomst met een probleemschets: *Kontemplation und Aktion in der Neuzeit – von Ignatius bis Certeau* was de titel waarmee hij de horizon voor de Europese projectgroep schetste. Ook initiatiefnemer en *spiritus rector*, de bekende Cubaans-Duitse filosoof Raul Fornet-Betancourt was naar Beek gekomen om op hem eigen charismatische wijze dit unieke project voor te stellen. Helene Büchel (Liechtenstein), Johann Schelkshorn (Wenen), Josef Estermann (Luzern), Beat Dieschy (Zürich), Fred Poché (Angers), Juan-Antonio Senent (Sevilla), Annette Meutrath (Aachen), Rolando Vazquez (Utrecht) en Nausikaa Schirilla (Freiburg) presenteerden het onderzoek dat ze de komende jaren willen uitvoeren.

Het onderzoeksproject zal twee lijnen behelzen: 1) Transformatie-processen en 2) de kritische kracht van spirituele tradities. Met name binnen de tweede lijn zal de thematiek van *critical spirituality* opgenomen en verder ontwikkeld worden.

Zo krijgt het project *Critical Spirituality*, dat is voortgekomen uit de expertseminars rond het werk van Michel de Certeau echte internationale dimensies.

STUDIEDAG VINCENTIAANSE SPIRITUALITEIT (27 MAART)

Op vrijdag 27 maart vond in het Grotiusgebouw te Nijmegen opnieuw een zeer geslaagde studiedag plaats in het kader van het project *Maatschappelijke Spiritualiteit*. Bedoeling van deze reeks studiedagen is het om verbindingen te leggen tussen maatschappelijke praktijken en de spiritualiteitstradities. Daarom was het ook van het grootste belang om een studiedag te wijden aan de Vincentiaanse traditie, die als weinig anderen op dit gebied aan de weg getimmerd heeft, en nu zelf ook op zoek is naar nieuwe perspectieven. Niemand minder dan Broeder Roger Stockman, generale overste van de Broeders van Liefde sprak over de wijze waarop met name de Broeders van Liefde vandaag gestalte geven aan hun spirituele roeping als een maatschappelijke praktijk. Prof. em. Tjeu van Knippenberg, initiatiefnemer van het Vincent de Paul Centre Nijmegen sprak over de actualiteit van de Vincentiaanse spiritualiteit. In een slotsessie werd een panelgesprek gevoerd over het project *Schuldhelpverlening*, onder leiding van Dolf Mulder, die voor dit project werkzaam is.

INTERNATIONAAL SYMPOSIUM 'MODERNITY AND THE VARIETY OF REFORMATIONS' (12 JUNI)

Dit symposium werd georganiseerd in samenwerking met het onderzoeksplatform 'Religion and Transformation in Contemporary European Society' en het departement voor christelijke filosofie aan de Universität Wien. Daarom werd besloten dit symposium in Wenen te organiseren, zodat ook meer internationale deelnemers konden aanreizen.

Het onderzoek naar spiritualiteit en mystiek in de late middeleeuwen en de vroege moderne tijd neemt een centrale plaats in in het onderzoek van het Titus Brandsma Instituut. Het onderzoek naar de Moderne Devotie speelt daarin al lange tijd een belangrijke rol, maar ook het denken van Michel de Certeau over de vroegmoderne mystiek in haar betekenis voor het verstaan van spiritualiteit en moderniteit speelt een belangrijke rol. De verschillende doorwerkingen van laatmiddeleeuwse bewegingen zoals de Moderne Devotie en de intuïtie van De Certeau dat verschillende scholen van spiritualiteit, mystiek en hervormingsbewegingen in de vroege moderne tijd vanuit gemeenschappelijke vragen en problemen kunnen worden bestudeerd neemt in het onderzoek een steeds belangrijker plaats in. De verschillende hervormingsbewegingen in de vroege moderne tijd zijn een sleutel om de moderniteit zelf te verstaan en ook om de doorwerking en actualiteit van spiritualiteit en mystiek op het spoor te komen.

Sprekers: prof. dr. Johann Schelckshorn (Wien), dr. Herman Westerink (TBI), prof. dr. Ron Rittgers (Valpareiso USA), dr. Gerrit Steunebrink (TBI), prof. dr. Juan Antonio Senent de Frutos (Sevilla, Spanje) en dr. Inigo Bocken (TBI).

MINISYMPOSIUM JOODSE MYSTIEK (23 NOVEMBER)

Op maandag 23 november vond onder grote belangstelling een mini-symposium plaats rondom Joodse mystiek. Aanleiding was het bezoek van prof. dr. Rachel Elijor (Jeruzalem), die een zeer gesmaakte lezing hield en vervolgens het debat aanging met Kees Waaijman.

OVERLEGSTRUCTUUR

In 2015 is de wetenschapscommissie voor onderzoek en onderwijs hervormd. Niet alleen is de groep opnieuw samengesteld, ook de naam is veranderd: wetenschapscommissie. Deze zal in de toekomst met meer regelmaat vergaderen. Leden van de wetenschapscommissie zijn: Charles Caspers (voorzitter), Herman Westerink (secretaris), Inigo Bocken, Anne-Marie Bos, Thomas Quartier.

Omdat Charles Caspers vanaf januari 2016 nieuwe taken zal opnemen, wordt Inigo Bocken opnieuw voorzitter vanaf die datum. Door het vertrek van Charles Caspers is er een vacature, die pas ingevuld wordt, zodra duidelijk is hoe de vacature wetenschappelijk secretaris is ingevuld.

Voorts waren er vergaderingen van de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR), een algemene stafvergadering en een vergadering van de wetenschappelijke staf.

2 Spirituality International (Spirin)

Al vele jaren is het Titus Brandsma Instituut internationaal georiënteerd. Op het gebied van spiritualiteitsonderzoek is het instituut een belangrijk referentiepunt in een net van onderzoeksinstituten die zich met christelijke spiritualiteit bezighouden. Het agreement dat in 2015 werd gesloten met de Oblate School for Theology te San Antonio Texas om samen een consortium te vormen, is de logische consequentie van deze internationale gerichtheid. Met de uitbouw van het SPIRIN-netwerk wil het Titus Brandsma Instituut deze pivotale rol als drager van een internationale samenwerking gestalte geven. Dit netwerk heeft ook een digitaal platform nodig. Dit platform zelf maakt dus deel uit van het grotere project dat SPIRIN heet. Na vele jaren van discussie en exploratie is er met de komst van dr. PD Kirstin Zeyer een belangrijke stap gezet om tot een heldere focus van het platform te komen. In overleg met de nieuw gevormde adviesraad is er gekozen voor twee zwaartepunten: 1) een digitale *Encyclopedia of Modern Devotion* en 2) een platform van verschillende instituties die aangesloten zijn bij de Society for the Study of Christian Spirituality. Met beide zwaartepunten is een begin gemaakt in 2015. Er is gewerkt aan een nieuwe structuur en er werd actief werk gemaakt van internationale contacten met het oog op te schrijven bijdragen. Eveneens is een opzet gemaakt voor Collatie-international. Ook in de lay-out werden grondige aanpassingswerken doorgevoerd.

Enkele bestaande werkplaatsen worden gehandhaafd zodat er ook in 2015 nog aan gewerkt kon worden.

- Binnen de werkplaats die gewijd is aan onze naamgever, Titus Brandsma, is weer een aantal nieuwe gedigitaliseerde teksten opgenomen.
- Mariska van Beusichem werkte ook gedurende in 2015 binnen Spirin verder aan haar proefschrift.

3 Rapportage van de onderzoeksoutput

3.1 Bijbelse spiritualiteit

Anne-Marie Bos

Project: Psalmen

Omvang: 0,05 fte

In dit jaar is studie verricht naar een achttal psalmen met het oog op het geven van cursussen en vormingsactiviteiten.

Kees Waaijman

Project: Spiritualiteit van de Psalmen

Omvang: 0,4 fte

Verricht onderzoek: Alle nadruk lag op bestudering van de psalmen in relatie met de liturgie, in het bijzonder het getijdengebed. Behalve enkele fundamentele studies, werden dit jaar werden tien psalmen onderzocht, vertaald en geschikt gemaakt voor publicatie in *Psalmvieringen*.

Geplande output: Voor 2016 zijn opnieuw tien psalmen in voorbereiding.

Vakpublicatie (Boek)

- *De getijden vanuit spiritualiteit gezien* (Voor wiens gelaat ik sta, Vol. 1)(48 pp.). Nijmegen: Titus Brandsma Memorial.
- *Lof zij U, Christus. Evangelieacclamaties* (249 pp.). Heeswijk: Berne Media, ISBN 9789089720870.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- [diverse teksten]. In C. v. Bruggen (Ed.), *Zangen van zoeken en zien. Oecumenische liedbundel* (pp. passim). Kampen: Kok, ISBN 9789043525862.

Vakpublicatie (Artikel)

- Oefening baart kunst. *Franciscaans Leven*, 98(2), 58-63.

Huub Welzen

Project: Spiritualiteit van het Nieuwe Testament

Omvang: 0,55 fte

De onderzoeker heeft een studie over vrede en oordeel in het Lucasevangelie afgerond. De tekst is gepubliceerd. Voor het congres over heiligheid in Johannesburg heeft hij een studie gemaakt over de transformatie van de tempel in het Johannesevangelie. De tekst zal worden gepubliceerd. De vertaling in het Engels van het boek over Bijbelse Spiritualiteit is gereed gekomen. Er is een begin gemaakt met een boek over Het Nieuwe Testament. Inleiding, methoden, spiritualiteit. Er zijn 150 pagina's gereed.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- Vrede en oordeel in het evangelie volgens Lucas. *HTS Theologische Studies/Theological Studies*, 71(1), Art. #2916, 11 pp.

Populariserende publicatie (Artikel)

- Spiritualiteit. *Achter de Karmel*, 27(4), 8-9.

3.2 Mystiek/Mystagogie

Hein Blommestijn

Project: Processen van omvorming

Omvang: 0,45 fte

Verricht onderzoek: In 2015 is onderzoek verricht naar enkele hedendaagse spirituele autobiografieën. De onderzoeker functioneert – afhankelijk van de situatie – als adviseur voor publicatie, als redacteur, maar vooral als inleider en commentator.

Geplande output: Twee boeken zullen verschijnen in 2016.

Project: Kritische uitgave van Jean de Saint-Samson

Omvang: 0,2 fte

Voortgang onderzoek: Naast de voorbereiding van deel 4 van de werken van Jean de Saint-Samson is er gewerkt aan de Nederlandse vertaling van een tekst. Met Violaine de Lartigue is in het kader van haar proefschrift voor het Institut Catholique van Toulouse gewerkt aan de voorbereiding van de kritische uitgave en vertaling in modern Frans van enkele teksten.

Geplande output: De correspondentie, deel 4 van de werken van Jean de Saint-Samson, zal verschijnen in 2016.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Aanvechting. Luthers uitgangspunt in de middeleeuwse mystiek. In *Godsvrucht in geschiedenis. Bundel ter gelegenheid van het afscheid van prof. dr. F. van der Pol als hoogleraar aan de Theologische Universiteit Kampen* (pp. 91-114). Heerenveen: Uitgeverij Groen, ISBN 9789088971174.

Vakpublicatie (Boekredactie)

- Westerink, H., & Blommestijn, H. (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila. Innerlijke burcht* (230 pp.). Leeuwarden: Discoverybooks, ISBN 9789077728321.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Introduction. In S. Bruijns & C. Camilleri (Eds.), *Into the Living Flame of Love. Facing the Beloved. Mirroring Divine Love. A Proposal for a Carmelite Retreat* (pp. XI-XVIII). Quezon City, Philippines: Institute of Spirituality in Asia, ISBN 9789719642039.
- Leven verloren in God. In H. Blommestijn & H. Westerink (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila – Innerlijke burcht* (pp. 37-68). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728321.
- Inleiding. Mystiek als proces van menswording. Teksten. In H. Blommestijn (Ed.), *Op zoek naar ons diepste wezen. Mystieke auteurs uit de Middeleeuwen. Inspiratie voor vandaag* (pp. 3-40). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728345.
- In de school van de Liefde. Bernard van Clairvaux. In H. Blommestijn (Ed.), *Op zoek naar ons diepste wezen. Mystieke auteurs uit de Middeleeuwen. Inspiratie voor vandaag* (pp. 58-82). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728345.
- Verdwijnen in de blik die ons aanziet. In M. Meijer (Ed.), *Pamflet uit Avila. Eigentijds visioen van innerlijke weg* (pp. 75-89). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728352.
- Kunstenaars en mystici maken het ongeziene zichtbaar. In M. Meijer (Ed.), *Pamflet uit Avila. Eigentijds visioen van innerlijke weg* (pp. 92-103). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728352.

- Inleiding. In H. Blommestijn & H. Westerink (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila – Innerlijke burcht* (pp. 4-6). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728321.

Vakpublicatie (Artikel)

- Schoonheid die overweldigt – Teresa van Jezus. *Speling*, 67(2), 87-93.
- Spiritualiteit als zoektocht naar eigen waarheid en als persoonlijke geestelijke vorming. *Geestkracht. Bulletin voor Charismatische Theologie*(nr. 76: themanummer Leren(d) Leven door de Geest), 17-29.

Jos Huls

Project: Mystagogische processen van omvorming

Omvang: 0,8 fte

Verricht onderzoek: In het verslagjaar heeft de onderzoeker teksten van Søren Kierkegaard geanalyseerd. Gewerkt is aan twee boeken (zie hieronder) en aan enkele analyses van mystieke teksten. Daarnaast is de onderzoeker begonnen aan een nieuwe vertaling uit het Zweeds en een integraal mystagogisch commentaar op *Merkstenen* van Dag Hammarskjöld.

Geplande output: In 2015 heeft de onderzoeker een manuscript afgerond van een boek met de analyse van een tekst van Kierkegaard over het lezen van de Bijbel (de eerste toespraak in Kierkegaards boekje *Om jezelf te testen, mijn tijdgenoten aanbevolen*): *In God gezien zijn* en vervolgens van een boek met de analyse van het thema ‘aanvechting’ in de dagboekteksten van Kierkegaard binnen de context van de traditie van Johannes Tauler en Luther: *De ontwrichtende werking van het geloof*. Beide boeken zullen zowel in een Nederlandse als een Engelse uitgave in 2016 gepubliceerd worden.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- The Soul is the House of God – Teresa of Avila. *Vinayasādhana, Journal of Psycho-Spiritual Formation*, 6(2), 45-51.

Vakpublicatie (Artikel)

- Angst voor het goede – Kierkegaard. *Speling*, 67(1), 87-93.
- Een kern van stilheid – Dag Hammarskjöld. *Speling*, 67(3), 86-93.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- De ziel is het huis van God –Teresa van Jezus. In H. Blommestijn & H. Westerink (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila – Innerlijke burcht* (pp. 28-36). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728321.
- De weg naar de kern van ons wezen. In M. Meijer (Ed.), *Pamflet uit Avila. Eigentijds visioen van innerlijke weg* (pp. 52-61). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728352.
- Teresa van Avila. Beknopt overzicht. In M. Meijer (Ed.), *Pamflet uit Avila. Eigentijds visioen van innerlijke weg* (pp. 66-71). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728352.

Loet Swart, onderzoeker namens de Nederlandse Karmel

Project: Middeleeuwse mystiek.

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek: in het verslagjaar heeft de onderzoeker zich beziggehouden met het verder ontwikkelen van een inleiding Middeleeuwse mystiek ten behoeve van cursussen en

lezingen, meer speciaal voor het seminar Middeleeuwse mystiek in Avila, ‘Universidad de la mística’.

Vakpublicatie (Artikel)

- Oprechtheid en strategie in het spreken van Teresa van Avila. *Speling*, 67(3), 54-61.
- Een sermoen van Jeroen – In gesprek met Jeroen van Merwijk. *Speling*, 67(4), 33-38.

Kees Waaijman

Project: De mystiek en de mystagogie in de gedichten van Jan van het Kruis

Omvang: 0,1 fte

Verricht onderzoek: Dit jaar werd Cantico A en B van Jan van het Kruis vertaald en voorzien van een nieuw commentaar.

Met de publicatie in *Spirin* en in tijdschriften is dit onderzoek voltooid. Dit project is hiermee voltooid.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- Een herdersknaap: Een gedicht van Jan van het Kruis - Kritisch bekeken. *HTS Theologische Studies/ Theological Studies*, 71(1), online article #2891, 7 pp.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Johannes van het Kruis. Strofen van de ziel die pijn om God te zien. In De Laura van Abt Poimên (Ed.), *De monastieke tuin. 52 teksten voor u gelezen* (pp. 157-161). Tiel: Lannoo, ISBN 9789401428798.

Vakpublicatie (Artikel)

- O schoonheid. Een gedicht van Jan van het Kruis. *Speling*, 67(2), 75-81.

Kick Bras (geassocieerd onderzoeker)

Wetenschappelijke publicatie (boekredactie)

- Bras, K. , Meiden, W. van der, & Brouwer, R. (Eds.), *Mystiek en bevinding* / Dr. K.H. Miskotte; bezorgd en geannoteerd door Dr. Kick Bras, Dr. Willem van der Meiden, Dr. Rinse Reeling Brouwer (Verzameld werk, Vol. 14)(448 pp.). Utrecht: Kok, ISBN 9789043525954.
- Bras, K. (Ed.), *Contemplatief gebed* / Thomas Merton; verzorgd door Kick Bras (116 pp.). Zoetermeer: Meinema, ISBN 9789021143835.

Vakpublicatie (artikel)

- De artistieke ervaring lijkt op een mystieke ervaring. *Herademing*, 23(90), 28-31.

Populariserende publicatie (Boek)

- *De ziener. Mystieke inzichten* (48 pp.). Gorinchem: Narratio, ISBN 9789052634654.
- *De religieuze visie van Vincent van Gogh* (Woord op zondag, Vol. (46 pp.). Gorinchem: Narratio, ISBN 9789052636702.

3.3 Moderne Devotie

Charles Caspers

Project: De strijdende en pelgrimerende kerk

Omvang: 0,5 fte

Verricht onderzoek:

- I.s.m. P.J. Margry (KNAW, Meertens Instituut) is verder gewerkt aan een boek over de Heilige Stede en de Stille Omgang te Amsterdam (1345 – heden).
- Met betrekking tot het project ‘Encyclopedie’ binnen Spirin is door de wetenschappelijk directeur besloten om dit toe te spitsen op het onderzoeksveld van de Moderne Devotie. Door de onderzoeker zijn adviezen gegeven op vooral bibliografisch vlak. Daarnaast is door de onderzoeker een advies uitgewerkt over de continuering van het Moderne Devotie onderzoek aan het instituut in de toekomstige jaren. Verdert zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor een internationaal wetenschappelijk congres najaar 2016.
- De projectaanvraag i.s.m. B. de Vries (Historisch Centrum Overijssel) over de Moderne Devotie is niet gehonoreerd door de provincie Overijssel. De komende jaren wordt gewerkt aan een andere project dat niet tot het onderzoeksgebied van de Moderne Devotie behoort (zie bij ‘Spiritualiteit van het Religieus leven’).

Geplande output: samen met P.J. Margry, *Het Mirakel van Amsterdam* (verschijnt najaar 2016 in het Nederlands en in het Engels); enkele bijdragen in wetenschappelijke bundels.

Wetenschappelijke publicatie (Boekredactie)

- Caspers, C., & Tongeren, L. van (Eds.), *Unitas in pluralitate. Libri ordinarii als Quelle für die Kulturgeschichte – Libri ordinarii as a Source for Cultural History* (Liturgiewissenschaftliche Quellen und Forschungen, Vol. 103)(VIII-411 pp.). Münster: Aschendorf, ISBN 9783402112687.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- The Original Place and Meaning of Corpus Christi in the Liturgical Year. In L. Andreani & A. Bagliani (Eds.), *Il "Corpus Domini". Teologia, antropologia e politicai* (pp. 171-185). Firenze: SISMEL Edizione del Galuzzo,
- The Spiritual Meaning of the Feasts of Trinity Sunday and Corpus Christi in the Low Countries. An Exploration with the Aid of libri ordinarii. In C. Caspers & L. van Tongeren (Eds.), *Unitas in pluralitate* (pp. 357-380). Münster: Aschendorf,
- Libri ordinarii als Quelle für die Kulturgeschichte. Zur Einführung. In C. Caspers & L. van Tongeren (Eds.), *Unitas in pluralitate* (pp. 1-14). Münster: Aschendorf,
- Libri ordinarii as a Source for Cultural History. Introduction. In C. Caspers & L. van Tongeren (Eds.), *Unitas in pluralitate* (pp. 15-28). Münster: Aschendorf,

Vakpublicatie (Boekredactie)

- Caspers, C., Leys, A., & Castillo Guerra, J. (Eds.), *Voortbouwen op het fundament. Religieus leven en de flexibele mens* (122 pp.). Heeswijk: Berne Media, ISBN 9789089721075.

Vakpublicatie (Artikel)

- H. Noordegraaf e.a., *Beelden van Liduina. Heilige van Schiedam*. Schiedam 2015.

Scyedam, 41, 72-73.

Populariserende publicatie (Artikel)

– Pelgrim word je onderweg. *De Heeriaan*, 44(1), 22-25.

Boekbespreking

- H. de Schepper, ‘Belgium dat is Nederlandt’. Identiteiten en identiteitenbesef in de Lage Landen, 1200-1800. Epiloog: Koninkrijk der Nederlanden, 1815-1830. Breda: Papieren Tijger, 2014. *Noordbrabants historisch jaarboek*, 32, 248-249.
- T. Kox, Kweekplaats van katholieke deugd. De onderwijsstrategie van de Congregatie van de Fraters van Tilburg tussen 1844 en 1916. Tilburg: Zuidelijk Historisch Contact, 2014. *Noordbrabants historisch jaarboek*, 32, 271-272.
- T. Leesen, Tussen hamer en aambeeld. De Theologische Faculteit Tilburg op het snijvlak van wetenschap, kerk en samenleving. Nijmegen: Valkhof Pers, 2014. *Noordbrabants historisch jaarboek*, 32, 272-275.

Rudolf van Dijk

Project: Salome Sticken (1369-1449) en de oorsprong van de Moderne Devotie

Verricht onderzoek: in 2015 is het boek over Salome Sticken postuum gepubliceerd in de reeks *Bibliotheca Dissidentium Neerlandicorum* van de Coornhert Stichting.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

- *Salome Sticken (1369-1449) en de oorsprong van de Moderne Devotie* / Rudolf van Dijk; met medewerking van Rijcklof Hofman, en met een eerste kritische editie van de Statuten van het Meester-Geertshuis, bezorgd door Marinus van den Berg (Bibliotheca Dissidentium Neerlandicorum)(457 pp.). Hilversum: Verloren, ISBN 9789087045135.

Rijcklof Hofman

Project: Opera Omnia van Geert Grote en de Devotio Moderna

Omvang: 0,6 fte

Verricht onderzoek: Gedurende het verslagjaar heeft de onderzoeker zijn werk aan de tekstuitgave van het zg. ‘Simoniedossier’ van Geert Grote afgerond, en daarna aan de inleiding gewerkt.

Geplande output: De publicatie is voorzien voor de serie *Corpus Christianorum, Continuatio Mediaevalis* (Turnhout: Brepols), en zal in juni 2016 verschijnen. Daarnaast zal als spin-off een baanbrekend artikel getiteld ‘The recipient(s) of Geert Grote’s *Letters* 15, 27 and 85’ in *Ons geestelijk erf*, 87.2 (2016) verschijnen.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

- *Salome Sticken (1369-1449) en de oorsprong van de Moderne Devotie* / Rudolf van Dijk; met medewerking van Rijcklof Hofman, en met een eerste kritische editie van de Statuten van het Meester-Geertshuis, bezorgd door Marinus van den Berg (Bibliotheca Dissidentium Neerlandicorum)(457 pp.). Hilversum: Verloren, ISBN 9789087045135.

Boekbespreking

- De impact van de Moderne Devotie op de contemporaine maatschappij. Boekbespreking van: Die Devotio Moderna. Sozialer und kultureller Transfer (1350-1580), Bd. 1. Frömmigkeit, Unterricht und Moral. Einheit und Vielfalt der Devotio Moderna an den Schnittstellen von Kirche und Gesellschaft, vor allem in der deutsch-niederländischen Grenzregion – D. de Boer und I. Kwiatkowski (Eds.), ISBN 9783402130018; Bd. 2.

Die räumliche und geistige Ausstrahlung der Devotio Moderna - zur Dynamik ihres Gedankengutes – I. Kwiatkowski and J. Engelbrecht † (Eds.), ISBN 9783402130025. *Tijdschrift voor geschiedenis* 128(4), 660-662.

Matthias Laarmann (geassocieerd onderzoeker)

Vakpublicatie (Artikel)

- Thomas von Aquin zum bellum iustum. Eine Systematisierung der Friedensethik der Kirchenväter im Zeitalter der Kreuzzüge. *Der Altsprachliche Unterricht*, 58(2/3 [themanummer „Bellum iustum“]), 70-79.
- Ius gentium und bellum iustum. Hugo Grotius' Suche nach der legitima auctoritas in Zeiten des aufkommenden staatlichen Souveränitätsbegriffs. *Der Altsprachliche Unterricht*, 58(2/3 [themanummer „Bellum iustum“]), 90-100.
- Texte über Caesars Kriegsbrutalität - auch ein Einstieg in die Caesar-Lektüre. Didaktische und bibliographische Notizen. *Forum Classicum*, 58(2), 83-89.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Der lachende Lateiner. Die spaßigen Seiten eines Gelehrtenlebens im spätbarocken Hamm im Spiegel der Otia parerga (1725) des Wilhelm Neuhaus. In V. Pirsich & I. Stolzenburg (Eds.), *Zeitenweise Hamm. Eine Hammer Literaturgeschichte in Autorenporträts (lilawe – Literaturland Westfalen) [Vortragsreihe April – Juni 2013 in Hamm]* (pp. 7-30; 156-158). Hamm: Stadtbüchereien Hamm, ISBN 9783981309256.

Wolfgang Schneider (geassocieerd onderzoeker)

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- Das Tieropfer und die Kritik am Tieropfer in der Antike. *Coincidentia*, 6(2 [themanummer 'Tier und Mensch']), 285-312.
- Sprechen über das Wort hinaus. Das Denken der Philosophie und das Denken der Dichtung. *Allgemeine Zeitschrift für Philosophie*, 40(2/3), 293-307.
- Das Buch Daniel bei den Spiritualisten der Reformationszeit. Thomas Müntzer und Melchior Hoffman. *Coincidentia*, 6(1 [themanummer 'Daniel-Deutungen']), 61-94.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Mensch und Natur in der Antike. In S. Graupe & H. Schwaetzer (Eds.), *Bildung gestalten. Akademische Aufgaben der Gegenwart [herausgegeben zur Eröffnung der Cusanus Hochschule]* (Coincidentia. Beihefte, Vol. 5)(pp. 163-181). Münster: Aschendorff, ISSN 2194-542X.
- Wegführung und Sinnspiel. Poetik der Gottes-Neologismen des Cusanus. In H. Schwaetzer & M.-A. Vannier (Eds.), *Der Bildbegriff bei Meister Eckhart und Nikolaus von Kues* (Texte und Studien zur Europäischen Geistesgeschichte. Reihe B, Vol. 9)(pp. 215-228). Münster: Aschendorff, ISBN 978-3-402-15996-5.

Kirstin Zeyer

Project: Spirin (zie ook pagina 7)

Omvang: 1 fte

Verricht onderzoek: In het kader van het SPIRIN-project zijn ook een aantal publicaties omtrent de Moderne Devotie vervaardigd door de onderzoeker.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

- *Cusanus in Marburg. Hermann Cohens und Ernst Cassirers produktive Form der Philosophiegeschichtsaneignung* (Texte und Studien zur Europäischen Geistesgeschichte, Reihe B, Vol. 10)(389 pp.). Münster: Aschendorff, ISBN 9783402159972.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Rezeption des Problems der Gottesnamen in Cassirers Philosophie der symbolischen Formen. In H. Schwaetzer, M.-A. Vannier, J. Hueck, M. Vollet & K. Zeyer (Eds.), *Der Bildbegriff bei Meister Eckhart und Nikolaus von Kues* (Texte und Studien zur europäischen Geistesgeschichte, Reihe B, Vol. 9)(pp. 243-253). Münster: Aschendorff, ISBN 9783402159965.

Vakpublicatie (Artikel)

- (samen met J.M. Bos, I.M.K. Bocken & H. Westerink) Laudato Si' – Uitnodiging tot geloofsgesprek. Handreiking Laudato Si'. Missionaire Agenda. Werkschrift voor missie, ontwikkeling en vredeswerk (Special van de over de encycliek Laudato Si'), 33(3), 9-11.

3.4 Performativiteit van spiritualiteit en religieus leven in een seculiere tijd**3.4.1 Maatschappelijke spiritualiteit****Inigo Bocken**

Project: Theorievorming Maatschappelijke spiritualiteit

Omvang: 0,15 fte

Gezocht wordt naar categorieën die de vertaling van de christelijke spiritualiteitstraditie naar de laatmoderne samenleving mogelijk maken. Een belangrijke auteur in dit verband is Michel de Certeau. Zijn studie van de mystiek hangt nauw samen met zijn analyse van maatschappijkritische spiritualiteit vandaag de dag.

In het huidige programma zullen de werkzaamheden van de onderzoeker zich toespitsen op vragen naar de betekenis van de christelijke spiritualiteit in de Moderne Tijd, met name vanuit Michel de Certeau.

Geplande output: in 2016 staat een monografie over het werk van Michel de Certeau gepland.

In 2017 wordt een grotere studie over de invloed van de Moderne Devotie op de moderne spiritualiteit gepland.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- Who is a Layman? Historical and Philosophical Perspectives on the 'Idiota'/'Laicus'. *INTAMS review*, 20(2), 175-183.
- Das Denken des Übens. Die Exerzitien des Ignatius von Loyola als Artikulationsform des Denkens. *Allgemeine Zeitschrift für Philosophie*, 40(2-3), 197-213.
- (2014). Aequitas. Gerechtigkeit in actu von Thomas von Aquin bis Suarez. *Coincidentia*, 5(2), 143-158.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Konkrete Universalität. Die performative Wahrheit der Konjekturen bei Nicolaus Cusanus. In C. Ströbele (Ed.), *Singularität und Universalität bei Cusanus. Beiträge der 5. Jungcusanertagung 11. - 13. Oktober 2012* (Philosophie interdisziplinär, Vol. (pp. 72-

88). Regensburg: Roderer, ISBN 9783897838291.

- Niet-weten of niet-handelen. Oek de Jong tegen de achtergrond van de christelijke mystiek. In J. Goud (Ed.), *Het leven volgens Oek de Jong. Terug naar een naaktheid* (pp. 51-67). Zoetermeer: Klement, ISBN 9789086871261.

Vakpublicatie (Artikel)

- (samen met Anne-Marie Bos, Herman Westerink & Kirstin Zeyer) Laudato Si' – Uitnodiging tot geloofsgesprek. Handreiking Laudato Si'. *Missionaire Agenda. Werkschrift voor missie, ontwikkeling en vredeswerk (Special van de over de encycliek Laudato Si')*, 33(3), 9-11.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- De troost van het beeld. Het oordeel bij Jan Van Eyck en de spiritualiteit van de Moderne Devotie. In K. Struys (Ed.), *Hij zal komen oordelen de levenden en de doden. Over zin en onzin van de geschiedenis* (Logos. Leuvense Ontmoetingen rond Geloof, Openbaring en Spiritualiteit; 10, Vol. (pp. 130-139). Antwerpen: Halewijn, ISBN 978-90-8528-345-4.

Anne-Marie Bos

Project: Opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit

Omvang: 0,15 fte

Er is verder gewerkt aan de invulling en uitwerking van de nieuwe opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit. Deze opleiding is in september 2015 van start gegaan. Tevens is gewerkt aan de ontwikkeling van de collatio-methode. Hierover wordt een publicatie voorbereid.

Project: Bezielde Professionaliteit (Stichting Carmelcollege)

Omvang: 0,15 fte

Ten dienste van docenten van de Stichting Carmelcollege is de module 'bezielde professionaliteit: aandacht' gemaakt. Vervolgens is in dit kader een tweede module voorbereid rond het thema rituelen.

Vakpublicatie (Boek)

- *Bezielde professionaliteit: Aandacht* (41 pp.). Hengelo: Stichting Carmelcollege.

Vakpublicatie (Artikel)

- (samen met Inigo Bocken, Herman Westerink & Kirstin Zeyer) Laudato Si' – Uitnodiging tot geloofsgesprek. Handreiking Laudato Si'. *Missionaire Agenda. Werkschrift voor missie, ontwikkeling en vredeswerk (Special van de over de encycliek Laudato Si')*, 33(3), 9-11.

Thomas Quartier

Project: Spiritualiteit van een nieuw religieus leven (binnen het project Maatschappelijke spiritualiteit)

Omvang: 0,15 fte

Verricht onderzoek: In 2015 werd uitvoerig veldwerk verricht: een vragenlijstonderzoek verricht, een serie interviews in monastieke kring en een aantal collatio-gesprekken als onderzoeksinstrument. Hierover zijn diverse artikelen verschenen. Verder werd aandacht besteed aan de kruisbestuiving cultuur/maatschappelijke spiritualiteit. De onderzoeker deed bronnenonderzoek door het schrijven van een inleiding en commentaar op de Regula

Benedicti en publiceerde een monografie over de relevantie van monastiek leven vandaag. Zijn resultaten communiceerde hij in talrijke lezingen.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

- *Anders leven. Hedendaagse monastieke spiritualiteit* (172 pp.). Heeswijk: Berne Media, ISBN 978908972931.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Participation in monastic liturgy as experience of the mystery. Empirical liturgical explorations in a monastic context. In J. Geldhof (Ed.), *Mediating mystery, understanding liturgies* (Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium, Vol. 278)(pp. 103-128). Leuven: Peeters, ISBN 9789042932852.
- Aan geloof doen. Exploraties vanuit de liturgische en monastieke spiritualiteit. In R. te Velde (Ed.), *Tussen geloof en ongelooft. Religie en geloof in een seculiere wereld* (Annalen van het Thijmgenootschap, Vol. 103.4) (pp. 130-147). Nijmegen: Valkhof Pers, ISBN 9789056254537.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- Kloostertijd. Over het monastieke leven van de flexibele mens. *Tijdschrift voor Theologie*, 55(1), 18-36.
- Monastisches Engagement in Kunst und Kloster. Lebensentwürfe im hermeneutischen Lehrgespräch mit dem Liedermacher Konstantin Wecker. *Studies in Spirituality*, 25, 313-338.
- Liturgische Keimzellen. Monastische Erfahrungen des Stundengebets für heutige Pastoral. *Jaarboek voor Liturgie-onderzoek/Yearbook for Liturgical and Ritual Studies*, 31, 149-167.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Het religieuze leven herontdekken. Traditie en creativiteit voor klooster, kerk en wereld vandaag. In A. Leys, C. Caspers, J. Castillo Guerra (Eds.), *Voortbouwen op het fundament* (pp. 13-30). Berne Media, ISBN 9789089721075.

Vakpublicatie (Artikel)

- De kloostercultuur. Contrapunt in de maakbare wereld. *De Kovel. Monastiek Tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*, 7(5, 35), 52-63.
- De monastieke knipoog. Een vleugje ironie in het klooster. *De Kovel. Monastiek Tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*, 8(3, 38), 30-33.
- Den Mönch in sich (wieder)entdecken. Ein spiritueller Dialog mit dem Liedermacher Konstantin Wecker. *Briefe aus der Abtei Gerleve*, 46(153), 29-37.
- Erfahrungen des Stundengebets. *Gottesdienst*, 49(10), 1-4.
- Konstantin Wecker. De strijdbare monnik in de flamboyante Liedermacher. *De Kovel. Monastiek Tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*, 8(1, 36), 64-73.
- Liturgische Gezeiten. Stundengebet als Bestandteil des Gemeindelebens. *Praxis Gottesdienst*, 2015(6), 4-5.
- Spiritualität in der Klosterkirche. Empirisch-liturgische Impressionen aus der Abtei Gerleve. *Erbe und Auftrag. Benediktinische Zeitschrift.*, 91(2), 163-172.
- Contemplatief getuigen. Over waarachtigheid en spiritueel engagement. *Speling*, 67(3), 62-68.
- Een school voor de dienst aan de Heer. Perspectieven voor liturgische en monastieke spiritualiteit. *Tijdschrift voor Theologie*, 55(3), 219-230.

- Gelaat van God. Beeldloosheid in klooster en kunst. *Herademing. Tijdschrift voor spiritualiteit en mystiek*, 90(23), 14.
- In het licht van de eeuwigheid. Eschatologisch leven op de monastieke weg. *De Kovel. Monastiek Tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*, 40, 54-67.
- Kontemplation als Zeugnis des Leidens. Inter-spiritueler Dialog mit dem engagierten Buddhismus. *Acta Comparanda*, 26, 35-44.
- Lastige keuzes. Levensvorm en spiritualiteit voor jonge mensen. *Vieren. Tijdschrift voor Liturgie en Spiritualiteit*, 3, 6-11.
- Leitartikel Liturgische Konsumenten? Formen der Teilnahme unter Gottesdienstbesuchern. *Gottesdienst*, 49(16), 1-3.
- Mensen herontdekken. Over de tweede frisse blik. *Speling*, 67(2), 46-52.
- Monastiek pacifisme. De waarheid van David Graeber en Thomas Merton over de zoektocht naar vrede. *De Kovel. Monastiek Tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*, 2015(39), 28.

Populariserende publicatie (Krantenartikel)

- Het gaat om wat je doet. *Volzin. Magazine voor religie en samenleving*, 1 oktober, pp. 34-37.

Kees Waaijman

Project: Grondslagenonderzoek van Maatschappelijke spiritualiteit

Omvang: 0,35 fte

Verricht onderzoek: op basis van het grondslagenonderzoek werd de reflectieve exploratie van het begrip ‘ziel’, in samenwerking met Frans Maas, in de sectoren onderwijs, zorg en werk verder ontwikkeld. De studie is afgerond met een artikel.

Hiermee is dit project afgesloten.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Silencing my soul... In P. Choudhury & R. Ponce (Eds.), *Dancing with God in the 21st century: spirituality in the Asian context* (Lecture Series, Vol. 14)(pp. 145-167). Quezon City, Philippines: Institute of Spirituality in Asia.

Vakpublicatie (Boek)

- *Lokroep van het Onuitsprekelijke. Gesprekken* (256 pp.). Leeuwarden: DiscoveryBooks, ISBN 9789077728369.

Vakpublicatie (Artikel)

- Greetings from Albert. *Carmel in the world*, 53 (2014)(2), 109-122.
- Erkenning, de wil tot waarheid. *Speling*, 67(3), 74-80.
- Om het goede te zien. *Speling*, 67(1), 74-80.

Herman Westerink

Project: Theorievorming Maatschappelijke spiritualiteit

Omvang: 0,6 fte

In het jaar 2015 is goede voortgang geboekt met het project Maatschappelijke spiritualiteit. De aandacht is met name uitgegaan naar de ontwikkeling, vormgeving en praktijk van verschillende spiritualiteitstradities, zoals de karmelitaanse (boek en mystieke week over Teresa van Avila), de Vincentiaanse (studiedag), de reformatische en ignatiaanse (symposium in Wenen, geplande symposia in 2016 in voorbereiding). Tevens is de aandacht uitgegaan naar de opkomst van het discours over mystiek en spiritualiteit aan het

begin van de 20^e eeuw. Er is gewerkt aan tal van publicaties, m.n. ook in geredigeerde bundels die in 2016 zullen verschijnen (over “Critical Spirituality” en over “Modernity and the Variety of Reformations”). Onderwijsactiviteiten en publieksactiviteiten hebben plaatsgevonden (interviews, mystieke week) en zijn in voorbereiding (School voor Spiritualiteit). Een aantal samenwerkingen zijn opgezet en uitgebouwd (Vincent de Paul Center, KSGV, Verus, Carmel College).

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Le Petit Hans et la création de Dieu dans Totem et Tabou. Projection, substitution et exaltation. In G. Ribault (Ed.), *Freud au cas par cas. Lectures philosophiques des cas freudiens* (Figures de l’Inconscient, Vol. (pp. 51-66). Leuven: Leuven University Press, ISBN 9789462700505.
- Spiritualiteit - een spanningsvol begrip. In R. ten Velde (Ed.), *Tussen geloof en ongeloof. Religie en geloof in een seculiere wereld* (Annalen van het Thijmgenootschap, Vol. 103.4)(pp. 113-129). Nijmegen: Valkhof Pers, ISBN 9789056254537.

Wetenschappelijke publicatie (Artikel)

- De problematische plaats van de woede in het denken van Freud over agressiviteit, in *Tijdschrift voor Filosofie* 77 (2015/4), 719-746.

Vakpublicatie (Boekredactie)

- Westerink, H., & Blommestijn, H. (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila. Innerlijke burcht* (230 pp.). Leeuwarden: Discoverybooks, ISBN 9789077728321.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Inleiding. In H. Blommestijn & H. Westerink (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila – Innerlijke burcht* (pp. 4-6). Leeuwarden: Discovery Books, ISBN 9789077728321.
- Verbeelding van een innerlijk leven. In H. Westerink & H. Blommestijn (Eds.), *Als de vogels leren spreken. Teresa van Avila. Innerlijke burcht* (pp. 7-27). Leeuwarden: Discoverybooks, ISBN 9789077728321.

Vakpublicatie (Artikel)

- (samen met Anne-Marie Bos, Inigo Bocken & Kirstin Zeyer) Laudato Si’ – Uitnodiging tot geloofsgesprek. Handreiking Laudato Si’. *Missionaire Agenda. Werkschrift voor missie, ontwikkeling en vredeswerk (Special van de over de encycliek Laudato Si’)*, 33(3), 9-11.

Boekbespreking

- P. Moyaert, Opboksen tegen het inerte. De doodsdrijf bij Freud. *Tijdschrift voor filosofie*, 77(2), 425-427.
- H. Will, Freuds Atheismus im Widerspruch. Freud, Weber und Wittgenstein im Konflikt zwischen säkularem Denken und Religion. *Luzifer-Amor*, 28(56), 181-183.
- D. Capps, The Resourceful Self. *Mental Health, Religion & Culture*, 18(3), 231-233.
- D. Capps, Erik Erikson's Verbal Portraits. *Mental Health, Religion and Culture*, 18(2), 149-150.
- C. Davis, M. Pound & C. Crockett (Eds.), Theology after Lacan. *Mental Health, Religion & Culture*, 18(4), 316-317.

Gerrit Steunebrink (geassocieerd onderzoeker)

Populariserende publicatie (Krantenartikel)

– De Armeense genocide als wond van Turkije. *De Gelderlander*, 21 april.

Vakpublicatie (Artikel)

– Cultuur [lemma]. In H. Willemsen & P. de Wind (Eds.), *Woordenboek Filosofie* Antwerpen/Apeldoorn: Garant, ISBN 9789044132281.

– Cultuurrelativisme [lemma]. In H. Willemsen & P. de Wind (Eds.), *Woordenboek Filosofie* Antwerpen/Apeldoorn: Garant, ISBN 9789044132281.

– Cultuurwetenschappen, Filosofie van de [lemma]. In H. Willemsen & P. de Wind (Eds.), *Woordenboek Filosofie* Antwerpen/Apeldoorn: Garant, ISBN 9789044132281.

– Islamitische filosofie [lemma]. In H. Willemsen & P. de Wind (Eds.), *Woordenboek Filosofie* Antwerpen/Apeldoorn: Garant, ISBN 9789044132281.

3.4.2 Spiritualiteit van het religieus leven

Charles Caspers

Project: Geschiedenis van de spiritualiteit van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph (Zusters van de Choorstraat, Den Bosch).

Omvang: 0,2 fte

Verricht onderzoek:

- volgens plan is de spirituele biografie van Anna Catharina van Hees uitgegeven (presentatie 7 juli 2015), omkaderd met enkele conferenties. Tevens werd voorbereidend werk verricht voor een vervolgoopdracht voor de Congregatie Dochters van Maria en Joseph, namelijk een congregatiegeschiedenis met bijzondere aandacht voor de spiritualiteit van de zusters. Dit tevens met het oog op het tweede eeuwfeest in 2020.
- Samen met A. Leys (KNR) en J. Castillo werd door ondergetekende een bundel ingeleid en uitgegeven in het kader van ‘het jaar van de religieuzen’.

Geplande output: uitgave van het boek congregatiegeschiedenis medio 2020.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

– *Zacht doch krachtadig. Anna Catharina van Hees en de oorsprong van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph* (192 pp.). Baarn: Adveniat, ISBN 9789492093110.

Pierre Humblet

Project: De spiritualiteit van het religieus leven

Omvang: 0,8 fte (het betreft een samenwerkingsproject tussen de Konferentie Nederlandse Religieuzen en het Titus Brandsma Instituut, waarvan 0,5 fte ten laste van KNR en 0,3 fte ten laste van het instituut).

Verricht onderzoek: Net als voorgaande jaren, stond binnen dit project in 2015 de opbouw van het *Huis van de Roeping* centraal, als instrument voor de begeleiding van personen met vragen rond hun roeping. Vorderingen werden vooral gemaakt bij het opbouwen van (1) een netwerk van begeleiders en vormingsverantwoordelijken en (2) een netwerk van relaties met religieuze instituten die geroepen een plek willen en kunnen bieden. Gericht op deze twee netwerken werden twee bijeenkomsten van het Atelier Huis van de Roeping

georganiseerd, rond de thema's "*Hoe waarborg ik vormingsruimte?*" en "*Hoe begeleid ik kandidaten op hun weg?*" Participerend onderzoek, begeleiding van zoekenden en beleidsontwikkeling zijn in dit verband nauw verweven. In het verslagjaar is op al deze punten nauw samengewerkt met Esther van de Vate o.carm., die sinds 1 april 2014 opnieuw voor drie jaren als projectmedewerkster Toekomst van Religieus Leven dit project mee ondersteunt. Speciale aandacht ging het afgelopen jaar uit naar een kortlopend inventariserend onderzoek op het terrein van misbruikpreventie. De resultaten daarvan werden ingebracht op een Europees preventiecongres en spelen een rol bij het verder ontwikkelen van preventiebeleid.

Vakpublicatie (Boekredactie)

– Humblet, P. (Ed.), *Wake up the World!* (17 pp.). 's Hertogenbosch: Huis van de Roeping – KNR.

Vakpublicatie (Artikel)

– Schud de wereld wakker – Kernthema van het Jaar van het Godgewijde Leven. *KNR-Bulletin - Tijdschrift van de Konferentie Nederlandse Religieuzen, Jaargang 18(1)*, 15-17.

Vakpublicatie (Extern rapport)

– (samen met P. Chatelion Counet) *Inventariserende preventieronde 'best practices' misbruikpreventie*. 's Hertogenbosch: Konferentie Nederlandse Religieuzen.

Ad de Keyzer

Project: (1) Onderzoek van de spiritualiteit van de oratoria en cantates van Bach en (2) Onderzoek naar de tekstvoltrekking van de psalmen in het getijdengebed

Omvang: 0,2 fte

Project: Onderzoek van de spiritualiteit van de oratoria en cantates van Bach

Verricht onderzoek: Na het verschijnen van zijn boek over Bachs Matthäus-Passion is de onderzoeker begonnen aan een onderzoek naar de spiritualiteit van Bachs Johannes-Passion.

Geplande output: een boek uitgeven vergelijkbaar met het vorige, met een co-auteur, nieuwtestamenticus Paul Verheyen, die het exegetisch gedeelte voor zijn rekening neemt.

Project: Onderzoek naar de tekstvoltrekking van de psalmen in het getijdengebed

Verricht onderzoek: Met Kees Waaijman werkt de onderzoeker aan het project

Psalmvieringen.

Geplande output: de komende jaren elk jaar een brochure van 50 pagina's – dat aan het eind een boek van 400 pagina's kan worden – met het oog op de cursus *Voor wiens gelaat ik sta*, van 10 bijeenkomsten per jaar (vrijdags van 16.00-19.30 uur).

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

– *Bachs grote Passie. Een spiritueel liturgische benadering van de Matthäus-Passion van Johann Sebastian Bach* (475 pp.). Baarn; Antwerpen: Adveniat; Halewijn, ISBN 9789492093059.

Vakpublicatie (Boek)

– *Lof zij U, Christus. Evangelieacclamaties* (249 pp.). Heeswijk: Berne Media, ISBN 9789089720870.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Ten geleide. In C. Waaijman, A. de Keyzer & C. Fictoor (Eds.), *Lof zij U, Christus. Evangelieacclamaties* (pp. 5-7). Heeswijk: Berne Media, ISBN 9789089720870.
- Verborgten laten en doen oplichten. In *Taal die beweegt. Jubileumconferentie Dominicus Amsterdam. Teksten-inleidingen-columns* (pp. 8-12). Amsterdam: Dominicus,

Vakpublicatie (Artikel)

- Een goede zaak! – De vrouw van Betanië in de toonzetting van de Matthäus-Passion. *Speling*, 67(1), 69-73.
- De heilige geheimen vieren. Hoe het zou kunnen. *Gregoriusblad*, 139(4), 6-11.
- (samen met Kees Waaijman) In hem leven, bewegen en zijn wij. Psalmvieringen als een nieuwe vorm van getijdengebed. *Tijdschrift voor Liturgie*, 98 (2014)(5), 265-276.

Populariserende publicatie (Krantenartikel)

- Waar het begonnen is. *Dominicuskrant*, pp. 8-9.

Boekbespreking

- Rudolf van Dijk o.carm (1935-2015) over misgebeden. *Katholiek Nieuwsblad*, 30 januari.

3.4.3 Bronnen van de Karmelitaanse spiritualiteit**Anne-Marie Bos**

Project: Titus Brandsma

Omvang: 0,1 fte

Er zijn in dit jaar een aantal teksten van Titus Brandsma op SPIRIN geplaatst. Het gaat om teksten die hij schreef over Teresia van Avila, teksten over onderwijs en enkele artikelen voor de Gelderlander. Tevens zijn teksten geselecteerd voor gebruik bij andere projecten (Bezielde professionaliteit, Opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit). Ten slotte zijn enkele lezingen verzorgd.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- The Prophetic Spirituality of Maria Petyt in the Latin Manuscript about the Dutch War In E. Hense, J. Chalmers, V. Meeuwse, E. van de Vate (Eds.), *Maria Petyt – A Carmelite Mystic in Wartime* (Radboud Studies in Humanities Vol. 4)(pp. 266-281). Brill, ISBN ISBN13: 9789004291867 E-ISBN: 9789004291874.

Vakpublicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Karmel, in het voetspoor van Elia. In A. Leys, C. Caspers, J. Castillo Guerra (Eds.), *Voortbouwen op het fundament: Religieus leven en de flexibele mens* (pp. 72-87). Heeswijk: Berne media, ISBN 978-90-8972-107-5.

Vakpublicatie (Artikel)

- Elijah in Carmelite Spirituality. *Living Flame: A Journal of Interdisciplinary Discourse in Spirituality*, 2(1), 169-195.
- The Blessed Titus Brandsma: A Paradigm of Carmelite Spirituality. *Living Flame: A Journal of Interdisciplinary Discourse in Spirituality*, 2(2), 51-84.

Edison Tinambunan

Project: Corpus Constitutionum Carmelitarum

Omvang: 0,45 fte

Verricht onderzoek: gewerkt is aan de kritische editie van alle Karmelitaanse Constituties vanaf het begin in 1281 (de eerste Constituties) tot 1995 (de laatste Constituties). De uitgave zal uit vijf delen bestaan. De Constituties vormen de belangrijkste bron voor de (spiritualiteits)geschiedenis van de Karmelitaanse Orde. Het vooronderzoek werd vanaf 2008 tot medio 2010 in Rome verricht. Er zijn inmiddels drie delen van het *Corpus Constitutionum Carmelitarum* verschenen. Deel 1 bestrijkt de periode 1281-1456 en is verschenen in 2011. Deel 3 bestrijkt de periode 1904-1995 en kwam uit in 2014. Deel 4 gaat over de periode 1995-2007 en is van 2012.

Geplande output: in 2016 zal volgens plan deel 2 van het *Corpus Constitutionum Carmelitarum* verschijnen.

Wetenschappelijke publicatie (Boek)

- *Berbuat Banyak Dengan Yang Sedikit. Lima Puluh Tahun Ordo Karmel Berkarya di Sumatra 1965-2015 (Pendirian, Perkembangan, Spiritualitas dan Karya)* (332 pp.). Malang: Karmelindo, ISBN 9789793725703.
- *Para Kudus Karmel* (284 pp.). Malang: Karmelindo, ISBN 9789793725505.

Wetenschappelijke publicatie (Boekdeel – Hoofdstuk)

- Kristiani Purba Indonesia (Pancur-Barus). In R. Sudhiarsa & P. Olla (Eds.), *Menjadi Gereja Indonesia Yang Gembira dan Berbelas Kasih* (Seri Filsafat Teologi Widya Sasana, ISSN: 1411-9005, Vol. 25, No. 24)(pp. 3-25). Malang: STFT Widya Sasana.

Wetenschappelijke publicatie (Boekredactie)

- Tinambunan, E. (Ed.), *St. Teresia dari Yesus. Pribadi & Butir-Butir Ajaran* (220 pp.). Malang: Karmelindo, ISBN 9789793725758.

Vakpublicatie (Artikel)

- Hari Minggu dalam Tradisi Patristik. *Liturgi Sumber dan Puncak Kehidupan*, 26(4), 37-38.
- Klemens dari Alexandria: Waktu Berdoa. *Liturgi Sumber dan Puncak Kehidupan*, 26(3), 39-40.
- Tertulianus. Puasa Rabu dan Jumat. *Liturgi Sumber dan Puncak Kehidupan*, 26(2), 45-47.
- Instruksi Liturgis Didaché. *Liturgi Sumber dan Puncak Kehidupan*, 26(1), 34-36.

3.4.4 Spiritualiteit en kunst**Anne-Marie Bos**

Project: Spirituality and Art

Omvang: 0,15 fte

Verschillende paradigma's zijn uitgewerkt ten dienste van artikelen, inleidingen, onderwijs- en vormingsactiviteiten. Onder andere afbeeldingen van geweld, van Maria, van Elia en van Titus Brandsma zijn bestudeerd en ingezet als paradigma om een methode van kijken te ontwikkelen.

Vakpublicatie (Artikel)

- Uit ons kunstbezit. Bespreking "Onze Lieve Vrouw van de Zeven Smarten". *Achter de*

- Karmel*, 27(1), 19-21.
- Uit ons kunstbezit. Bespreking glas-in-loodraam Karmelmadonna - Marianne van der Heijden. *Achter de Karmel*, 27(2), 16-18.
 - Uit ons kunstbezit. Bespreking twee linoleumsneden Marianne van der Heijden. *Achter de Karmel*, 27(3), 12-13.
 - Uit ons kunstbezit. Bespreking sculptuur Theresia van Lisieux. *Achter de Karmel*, 27(4), 17-19.

4 Begeleiding onderzoek

4.1 Promoties in 2015

- Hein Blommestijn (co-promotor), Inigo Bocken (lid promotiecommissie) en Frans Maas (promotor): Erika Helene Etminan, *Zwischen Mut und Vertrauen. Zur spirituellen Entwicklung von Führungskräften* (Radboud Universiteit, 23 november 2015).
- Hein Blommestijn (co-promotor) en Toine van den Hoogen (promoter): M.J.P. Sommers, *The Mystagogic Process of The Book of Privy Counseling: a hermeneutic narrative research in the Mystagogic process of The Book of Privy Counseling* (Radboud Universiteit, 30 januari 2015).
- Inigo Bocken (lid promotiecommissie): W.J.H. Fierens, *Authentiek en verbonden : hoe Scouts en Gidsen Vlaanderen zingeving beleven* (Radboud Universiteit, 25 februari 2015).
- Inigo Bocken (lid jury doctoraat): Delphine Rabier, *La pensée dévotionnelle et mystique chez les peintres flamands et néerlandais des quinzième et seizième siècle* (Institut supérieure de la Renaissance, Tours, 10 december 2015).
- Charles Caspers (lid promotiecommissie): Reinhard Müller, *Die Visitation des Herzogtums Westfalen durch den Kölner Generalvikar Johann Arnold de Reux (1716/17)* (Radboud Universiteit, 6 maart 2015).

4.2 Begeleiding promotieonderzoek

Medewerkers van het Titus Brandsma Instituut begeleiden een aantal promotieonderzoeken in uitvoering. Per 31 december 2015 gaat het om:

- Beusichem, Mariska van, *Thérèse van Lisieux als mystagoge*. Begeleiders: prof. dr. Frans Maas (RU FTR) en dr. Jos Huls.
- Biemen, Dick van, *Cultuur en spiritualiteit bij Levinas*. Begeleiders: prof. dr. Frans Maas (RU FTR) en dr. Inigo Bocken.
- Claus, Sicco, *Redeem Us from Shallowness. An Interpretation of the Spiritual Heritage of John Main*. Begeleiders: prof. dr. Peter Nissen (RU FTR) en dr. Inigo Bocken.
- De Lartigue, Violaine, *L'expérience mystique surnaturelle nécessite-t-elle l'intégration du corps?* Begeleiders: prof. dr. Aude Suramy (Faculté de Philosophie, Institut Catholique de Toulouse) en dr. Hein Blommestijn.
- Fotescu-Tauwinkler, Carmen, *Monastic Work of Athanasios Abū Ghālib. Text edition and Commentary*. Begeleiders: prof. dr. Herman Teule (RU FTR) en dr. Jos Huls.
- Kruip, Marjolein, *Kunst, devotie en reizen. Materiële getuigenissen van geografische netwerken in laatmiddeleeuws Europa*. Begeleiders: prof. dr. Jos Koldewey (RU Letteren) en dr. Charles Caspers.

- Kwaku Opoku, John, *Medicine, Healing and Spirituality. The Case of the Roman Catholic Church in Ghana*. Begeleiders: prof. dr. Toine van den Hoogen & dr. Hein Blommestijn.
- Naudé, Eduan, *Het Egyptische Hallel*. Begeleiders: prof. dr. Jan van der Watt (RU FTR) en prof. dr. Kees Waaijman.
- Polet, Noela, *Brieven van Adelaïde de Cicé*. Begeleiders: prof. dr. Frans Maas (RU FTR) en dr. Charles Caspers.
- Suparyanto, Petrus, *Javanese Mysticism of Bima Suci in the Serat Dewa Ruci. A Comparison with Christian Tradition on Spiritual Growth*. Begeleiders: prof. dr. Paul van de Velde, dr. Charles Caspers en dr. Hein Blommestijn.
- Viljoen, Nico, *De mystiek van Psalm 42/43*. Begeleiders: prof. dr. Pieter de Villiers (Universiteit Bloemfontein) en prof. dr. Kees Waaijman.
- Widhowati, Emilia, *In omnibus charitas. Vincentian Spirituality Actualized by the Daughters of Mary and Joseph in Indonesia*. Begeleiders: dr. Hein Blommestijn en dr. Charles Caspers.

5 Deelname aan congressen e.d.

In deze rubriek gaat het om bijeenkomsten met een wetenschappelijk doel. Vermeld wordt niet alleen wanneer een staflid een voordracht heeft gehouden of bij de organisatie van een congres betrokken is geweest, maar ook wanneer hij of zij op andere wijze actief aan een congres heeft deelgenomen.

Hein Blommestijn

- [deelname aan] Symposium ‘Eros en Liefde’, Aula Universiteit, 24 april, Utrecht.
- Persoonlijke geestelijke vorming, lezing ‘Symposium Leren(d) leven door de Geest’, PTHU, 11 juni, Amsterdam.

Inigo Bocken

- Das Denken des Übens – Die Exerzitien des Ignatius von Loyola als Artikulationsform des Denkes (6 februari), lezing op de wetenschappelijke conferentie ‘Artikulationsformen des Denkens’, 5-7 februari, Hildesheim.
- Visual Knowledge. Aesthetics and Metaphysics in Dionysius Areopagita and Nicholas of Cusa, lezing bij de Annual Conference of the Renaissance Society of America, 28 maart, Berlijn.
- Het hemelse Jeruzalem – Eschatologie in de Moderne Devotie, lezing bij de LOGOS-conferentie rondom het thema ‘Wederkomst en oordeel’, 4 mei, Leuven.
- Cusanus und Descartes. Weisheit in Dialog (6 november), lezing tijdens de conferentie ‘Sapientia aedificavit sibi domum. Eine Philosophie des Ortes bei Nicolaus Cusanus’, 6-8 november, Bernkastel-Kues.
- [organisatie van] Armoede volgens de Moderne Devotie, Katharinentag/Catharijnedag, 27 november, Kranenburg.
- [deelname aan] Schuld und Schuldhilfe – ein Beispiel von Laienspiritualität, Symposium Laienspiritualität, 11 december, Katholische Akademie, Schwerte (D).

Charles Caspers

- [deelname aan] Symposium ‘De Moderne Devotie: vijftig jaar na Post’. Signum, 30 mei, Deventer.

Pierre Humblet

- Prevention of child abuse in the Catholic Church in The Netherlands, lezing congres ‘One Crisis – different responses’ – The Catholic Church in Europe facing the Child abuse, 18 t/m 20 november, Luxemburg en Trier.

Thomas Quartier

- Spirituele dimensies van huidige rituelen rond de dood, lezing congres VU, 2 maart, Amsterdam.
- [lezing en organisatie van] Studiedag ‘Getijden van het leven. De betekenis van het getijdengebed voor de pastoraal vandaag en morgen’, Abdij Keizersberg, 2 oktober, Leuven.
- Mysticism of Death (29 oktober), lezing conferentie ‘Religion and the Crisis of Meaning’, Nederlands Genootschap voor Godsdienstwetenschap, 29-30 oktober, Nijmegen.

Kees Waaijman

- Spiritualiteit van het Getijdengebed, lezing Studiedag ‘Getijden van het leven. De betekenis van het getijdengebed voor de pastoraal vandaag en morgen’, Abdij Keizersberg, 2 oktober, Leuven.
- Spirituality in the 21th century, lezing congres ‘Holiness: On the Holy One, sanctification and saints’, Society for the Study of Christian Spirituality, 20 mei, Johannesburg (Zuid-Afrika).
- Holiness in spirituality: A biblical perspective, lezing congres ‘Holiness: On the Holy One, sanctification and saints’, Society for the Study of Christian Spirituality, 21 mei, Johannesburg (Zuid-Afrika).

Herman Westerink

- [organisatie van] Vincentiaanse spiritualiteit en maatschappelijk engagement, studiedag Zingeving en levensvragen, 2 december, Nijmegen.
- Oskar Pfister und die Psychoanalyse als Fremdprophetie in der Theologie und Seelsorge, lezing 4. Maimonides Lectures (Österreichische Akademie der Wissenschaften), Mental Health: A Dialogue between Clinical Sciences and Faith, 5 November, Vienna.
- Mystic Participation and the Critique of Modernity – Gerardus van der Leeuw’s Problematic Contribution to the Debate on Religious Meaning Making, lezing conferentie van het Nederlands Genootschap voor Godsdienstwetenschap, 29–30 October, Nijmegen.
- Psychology of Religion, Theology and the Study of Lived Religion (Invited Symposium “Psychology of Religion and Theology: Current Developments and Future Perspectives”), lezing IAPR Conference, 17-19 augustus, Istanbul.
- The Discontinuous History of the Psychology of Religion and Its Moving Target, lezing IAPR Conference, 17–19 augustus, Istanbul.
- Glaube und Verzweiflung: der Fall Franciscus Spira, lezing symposium ‘Modernity and the Variety of Reformations’, 12 juni, Wenen.
- De zoektocht naar het religieuze subject – over religie, ervaringen en het verlangen naar zin, lezing expert meeting ‘Ervaring en Systematische Theologie’, Arminius Instituut (VU), 29 mei, Amsterdam.
- Loss, Limitation, and Lacan’s Return to Freud, lezing conferentie ‘Taking Lacan Public’, 15–17 april, Denver.

Huub Welzen

- Vrede en oordeel in het evangelie volgens Lucas (21 januari), lezing Navnut conferentie over Vrede in de Bijbel, 20-22 Januari, Potchefstroom (Zuid-Afrika).

- Transformation of the Temple in the gospel of John (21 mei), lezing congres over Holiness, georganiseerd door SSCS en Spirasa, 21-23 mei, Johannesburg (Zuid-Afrika). Tevens deelname aan twee pre-conference workshops.

Kirstin Zeyer

- ‘Zur systematischen Stellung der Kontingenz im Werk Heinrich Barths’, lezing Philosophische Systematik heute. Heinrich Barth und der Erkenntnisanspruch der Philosophie. Tagung im Philosophicum, 27-28 november, Basel.
- ‘Cusanus: Weisheit im Dialog’, dialoogvoordracht samen met I. Bocken “Sapientia aedificavit sibi domum“ - Eine Philosophie des Ortes bei Nikolaus von Kues. Internationale Tagung des Inst. f. Phil. der Cusanus Hochschule zu Ehren von Anna Reuter, 6-7 november, Bernkastel-Kues.

6 Wetenschappelijke functies, vormen van samenwerking en redactielidmaatschappen

Medewerkers van het instituut vervullen de volgende wetenschappelijke functies en maken deel uit van de volgende samenwerkingsverbanden en redacties:

Hein Blommestijn

- Onderzoeker Onderzoekschool Mediëvistiek (discipline Godgeleerdheid)
- Lid Institutum Carmelitanum Rome
- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Zuid-Afrika)
- Redactielid *Studies in Spirituality*

Inigo Bocken

- Korresponderendes Mitglied Institut für Philosophie der Universität Hildesheim
- Secretaris Cusanus Studie Centrum
- Voorzitter Kierkegaard Werkgroep Antwerpen
- Redactielid *Coincidentia. Zeitschrift für europäische Geistesgeschichte*
- Redactielid *Studies in Spirituality*
- Redactielid *Studien zur europäischer Geistesgeschichte (Buchreihe, Aschendorff Verlag)*

Anne-Marie Bos

- Lid dagelijks bestuur van de Nederlandse Karmelprovincie
- Voorzitter bestuurscommissie Nederlands Carmelitaans Instituut (tot oktober 2015)
- Jurylid Religieuzen-prijs (KNR)

Charles Caspers

- Bestuurslid (secretaris/penningmeester) Stichting Aartsbisschoppelijk Museum
- Onderzoeker Onderzoekschool Mediëvistiek (discipline Godgeleerdheid)
- Lid Internationale Gesellschaft für theologische Mediävistik
- Lid Contactgroep voor sociaal-economische en institutioneel-juridische geschiedenis van geestelijke en kerkelijke instellingen in de Nederlanden in de Middeleeuwen
- Lid Commissie Overleg Instituten van de Konferentie Nederlandse Religieuzen
- Lid Société Internationale d’Ethnologie et de Folklore (SIEF)
- Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde

- Redactielid *Trajecta. Religion, Culture and Society in the Low Countries*
- Redactielid *Noordbrabants Historisch Jaarboek*
- Hoofdredacteur *Collatie. Halfjaarlijks informatieblad over de ‘Moderne Devotie’*
- Redactielid *Bedevoertplaatsen in Nederland* (website Meertens Instituut, KNAW)
- Lid van de wetenschapp. begeleidingscommissie van het editieproject *Florarium temporum*

Rijklof Hofman

- Lid Studienkreis Geschichte der Sprachwissenschaft
- Lid van de Onderzoeksschool Mediëvistiek, lijn 1.1 (ontsluiting van bronnen)
- Lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde
- Lid interuniversitair werkverband Geschiedenis van de Taalkunde
- Conservator Brandsma Collectie

- Member of the Authenticating Panel of the Royal Irish Academy and Irish Biblical – Association’s joint project for the edition of Medieval Celtic-Latin biblical and related texts in the *Corpus Christianorum* series
- Hoofd Project *Gerardi Magni Opera omnia*
- Secretaris Redactieraad *Gerardi Magni Opera Omnia*

Jos Huls

- Lid Institutum Carmelitanum
- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Zuid-Afrika)

Pierre Humblet

- Lidmaatschap Interdiocesaan Roepingen Overleg (IRO)
- Studie- en ambtelijk secretaris van de Commissie ‘Toekomst van Religieus Leven’ van de Konferentie Nederlandse Religieuzen
- Coördinator Huis van de Roeping
- Redactielid website KNR
- Lid KNR-werkgroep Jaar van het Godgewijde Leven

Ad de Keyzer

- Beleidsmedewerker bij de zusters Sociëteit van JMJ in Den Bosch
- Bestuurslid Stichting Erfgoedcentrum Sint Agatha
- Lid van de begeleidingscommissie Amsterdamse Dominicuskerk

Thomas Quartier

- Leerstoelhouder Liturgische en Monastieke Spiritualiteit aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven
- Gasthoogleraar Monastic & Ritual Studies aan het Pauselijk Ateneo San Anselmo Rome

- Co-hoofdredacteur *Death Studies* (Münster & Berlin: LIT Verlag)
- Redactielid *Questions Liturgiques*
- Redactielid *Yearbook for liturgy-research*
- Redactielid *Liturgia condenda* (Leuven: Peeters)
- Redactielid *De Kovel. Monastiek tijdschrift voor Vlaanderen en Nederland*
- Redactielid *Tijdschrift voor Theologie*
- Redactielid *Vieren. Tijdschrift voor liturgie & spiritualiteit*

Loet Swart

- Redactiesecretaris/eindredacteur van *Speling* (tot 1 september 2015)

Edison Tinambunan

- Docent STFT Widya Sasana, Malang, Indonesia
- Bibliothecaris STFT Widya Sasana, Malang, Indonesia
- Bibliothecaris van Ordo Karmel Indonesia
- Redactielid van *Studia Philosophica et Theologica*
- Adviseur van *Journal Forum*, tijdschrift van de studenten van STFT Widya Sasana, Malang, Indonesia

Kees Waaijman

- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat (Bloemfontein, Zuid-Afrika)
- Honorary president of the South Africa Association for Spirituality (Spirasa)
- Lid van de onderzoeksgroep Respire (gezondheidszorg en spiritualiteit)
- Lid van de studiegroep Laienspiritualität van de Katholische Akademie te Schwerte
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting Carmelcollege
- Lid raad van advies van het lectoraat Zorg & Spiritualiteit van de Hogeschool Zwolle
- Redactielid *Studies in Spirituality*
- Redactielid *Speling*
- Redactielid *Encyclopedia for Spirituality*
- Mede-uitgever *Felderkundungen Laienspiritualität*

Huub Welzen

- Research Associate van de Universiteit van die Vrijstaat, Bloemfontein (Zuid-Afrika)
- Lid Bijbels Werkgenootschap St. Hiëronymus
- Lid Lucaswerkplaats
- Lid van Bibliodrama, werkgroep voor opleiding en spiritualiteit
- Lid van Studiosorum Novi Testamenti Conventus
- Lid Institutum Carmelitanum Rome

Herman Westerink

- Lid Center for Contemporary European Philosophy, Nijmegen
- Lid Conference Team en de Scientific Committee of the 2015 congres van de International Association for the Psychology of Religion, Istanbul, Turkije
- Vice-voorzitter Scientific Advisory Board of the Sigmund Freud Private Foundation
- Lid ‘Freud Research Group’ van de International Society for Psychoanalysis and Philosophy / Société Internationale de Philosophie et Psychanalyse (ISPP/SIPP)
- Lid Center for Psychoanalysis and Philosophical Anthropology (Leuven/Nijmegen)
- Lid ‘Psychology, Culture and Religion Group’, van de American Academy of Religion
- Bestuurslid KSGV, kenniscentrum voor levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid
- Lid van de American Academy of Religion
- Lid van het Nederlands Genootschap van Godsdienstwetenschappen.
- Redacteur van de serie *Sigmund Freuds Werke: Wiener Interdisziplinäre Kommentare*, Vienna University Press
- Redactielid *Psyche en Geloof. Tijdschrift van de Christelijke Vereniging voor Psychiaters, Psychologen en Psychotherapeuten*

- Redactielid *Religion and Transformation in Contemporary Society*
- Lid wetenschappelijke adviesraad *Spiritual Care. Zeitschrift für Spiritualität in den Gesundheitsberufen*
- Lid wetenschappelijke adviesraad *Zeitschrift : texte.*
- Lid adviesraad van de serie *Figures of the Unconscious*, Leuven University Press
- Lid van het KSGV Redactieteam

Kirstin Zeyer

- Redacteur *Coincidentia - Zeitschrift für europäische Geistesgeschichte*

VORMING EN ONDERWIJS

In dit deel komen die activiteiten aan bod die zich afgespeeld hebben op het snijvlak van wetenschap en samenleving. In vergelijking met de vorige jaren wordt dit deel daarom ook uitgebreid met een paragraaf over de vormende publiekevenementen die door het instituut georganiseerd zijn zoals de Nacht van de Mystiek en de Catharijndag/Katharinentag. Tevens wordt een paragraaf gewijd aan vormingsprojecten die opgezet zijn in samenwerking met maatschappelijke partners (Stichting Carmelcollege, Zusters Franciscanessen van Dongen, Ontmoetingskerk Nijmegen).

1 Publiekevenementen

1.1 Nacht van de Mystiek

Op donderdag 29 januari vond de eerste ‘Nacht van de Mystiek’ in LUX Nijmegen plaats. Bedoeling van dit multimediale evenement (muziek, dans, poëzie, lezing) was het om de rijke traditie van de mystiek voor een groter publiek aantrekkelijk te maken, dit in de richting van de Studieweek Mystiek later in het jaar. Er bleek ook een overweldigende belangstelling te bestaan. Met 200 aanwezigen was het theater uitverkocht en de reacties waren enthousiast, gezien ook de weerklank in de pers. Op het programma stonden o.m. de dichteres Maria van Daalen, literatuurcriticus en wetenschapper Jaap Goedegebuure, Kees Waaijman, Hein Blommestijn, musicoloog Rokus de Groot, de Haqqani Mevlevi Derwisjen en de reggaeband Super Natural Selection. Centrale figuur in deze eerste Nacht van de Mystiek was Teresa van Avila. Deze eerste Nacht vraagt om meer en heeft zeker ook positief bijgedragen aan het groot aantal bezoekers van de Studieweek Mystiek in juli. Ook is het instituut erin geslaagd een duidelijk jonger publiek aan te spreken.

1.2 Bachs Grote passie

Op vrijdag 6 februari 2015 was iedereen welkom in de Titus Brandsma Gedachteniskerk in Nijmegen waar een symposium plaatsvond over het nieuw boek van Ad de Keyzer Bachs grote Passie. Een spiritueel-liturgische benadering van de Matthäus-Passion van Johann Sebastian Bach. Voor bijna 200 aanwezigen werden fragmenten uit Bachs Matthäus-Passion live uitgevoerd door Falco van Loon en Bas Ramselaar, op orgel begeleid door Henk van Zonneveld. Daarna volgde een toelichting door Ad de Keyzer en een forumgesprek. De bijeenkomst was georganiseerd door het Titus Brandsma Instituut met medewerking van uitgeverij Adveniat en gesteund door het Titus Brandsma Memorial.

1.3 Titus Brandsma Lezing

Op vrijdag 12 juni 2015 wist Ernst Hirsch Ballin de genodigden voor de Titus Brandsma Lezing in de ban te brengen met zijn boeiende rede ‘Waar onderhandelen ophoudt’. In de lezing vertelde hij hoe belangrijk overeenkomsten zijn voor een humane samenleving. Een echte overeenkomst impliceert wederzijdsheid, vrijheid, vertrouwen, gelijkwaardigheid. Van een overeenkomst kan pas sprake zijn als men de ander erkent als medemens. Inhumane systemen en dito machthebbers maken echter gebruik van middelen die op overeenkomsten

lijken maar dat niet zijn, ‘schijngestalten’. Daardoor kan het gebeuren dat uit onwetendheid – of uit ontvankelijkheid voor het kwade – mensen meewerken aan maatregelen ten koste van anderen, zoals tijdens de Tweede Wereldoorlog het geval was met de maatschappelijke uitsluiting van de joden in ons land, gevolgd door deportatie en uitroeiing. Titus Brandsma was toen een degenen die zich daartegen verzetten. Zij waren op hun hoede. ‘Heiligen en andere helden dragen de hoop uit dat mensen elkaar niet in de afgrond van het kwaad laten vallen’, zo besloot Hirsch Ballin zijn rede.

Professor dr. Ernst M.H. Hirsch Ballin was onder meer minister van Justitie in het derde kabinet Lubbers en het derde en vierde kabinet Balkenende. Thans is hij hoogleraar Nederlands en Europees Recht aan de Universiteit van Tilburg en hoogleraar Mensenrechten aan de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast bekleedt hij nog vele functies. Zo is hij voorzitter van de Commissie Mensenrechten van de Adviesraad Internationale Vraagstukken.

1.4 Catharijnedag / Katharinentag

Op 27 november vond al voor de derde keer de tweejaarlijkse Catharijnedag/Katharinentag in Kranenburg plaats, en dit in het Middeleeuwse decor van het Katharinenstift. Doel van dit evenement is het om de inspiratie van de Moderne Devotie voor onze actuele problemen in de samenleving ter discussie te stellen. Het is een tweetalig evenement en er komen deelnemers van beide zijden van de grens. Het is ook uitdrukkelijk de bedoeling dat er een netwerk van maatschappelijke partners ontstaat met het oog op het maatschappelijk debat en de rol van spiritualiteit hierin. Als zodanig sluit dit evenement aan zowel bij ons historisch onderzoek naar de Moderne Devotie als bij het project Maatschappelijke Spiritualiteit. De eerste twee edities hadden al een onverwacht groot succes en ook de derde heeft dit herhaald met ongeveer 80 deelnemers. Voor de derde editie die in het teken stond van ‘Armoede’, werd samengewerkt met de Bund katholischer Unternehmer (BKU), met het Vincent de Paul Centre Nijmegen en met de Vincentiusverenigingen in Duitsland. Het middagprogramma behelsde een keur aan lezingen met discussie: dr. Ronald Tinnevelt (RU, rechten) over armoede, dr. Hedwig Meyer-Wilmes uit Kleve, dr. Hans-Jürgen Arens van de BKU en tevens werd een project voorgesteld over ‘Leadership in Afrika’. Special guest was evenwel niemand minder dan de bekende performance-filosoof en kunstenaar Bazon Brock, die in het avondprogramma de zgn. *Catharijnepreek* hield – een speelse herneming van een Middeleeuwse traditie om rondom de feestdag van de hl. Catharina een bekende geleerde uit te nodigen om een preek te houden over een actueel maatschappelijk thema.

2 Studieweek Mystiek

Al bijna 40 jaar is de Studieweek Mystiek de ‘summerschool’ voor mystieke teksten van het Titus Brandsma Instituut en het is inmiddels een monument geworden. De Studieweek Mystiek vond dit jaar plaats van 6 juli tot en met 9 juli. Tijdens het jubileumjaar van Teresa van Avila stond de Studieweek Mystiek uiteraard deze grote karmelitaanse mystica centraal. De deelnemers werden meegevoerd naar de wereld van Teresa door Herman Westerink en Hein Blommestijn. Maar er was dit jaar ook aandacht voor het beroemde beeld van de extase van Teresa door Bert Treffers.

Herman Westerink plaatste de mystiek van Teresa in een historische context en liet ook zien hoe de concrete dynamiek typerend is voor een bepaald type mystiek. Hein Blommestijn ging meer in op de concrete mystagogie die bij Teresa te vinden is.

Aan de Studieweek Mystiek namen dit jaar 250 mensen deel.

Naar aanleiding van de Studieweek verscheen het boek met teksten van de deelnemers onder de titel:

‘Als de vogels leren spreken’, een selectie teksten uit het boek van de Innerlijke Burcht van Teresa van Jezus

3 School voor Spiritualiteit

‘School voor Spiritualiteit’ is de vlag waaronder opleidingen van het Titus Brandsma Instituut plaatsvinden. In 2015 vond een belangrijke vernieuwing plaats. Want naast de al bestaande opleiding ‘Geestelijke Begeleiding’ werd nu ook voor het eerst begonnen met de opleiding ‘Maatschappelijke Spiritualiteit’. Deze studenten volgen hetzelfde ochtendprogramma als de studenten Geestelijke Begeleiding, maar krijgen een ander practicum, dat meer in het teken van de *collatio*-methode staat.

De opleiding Geestelijke Begeleiding daagt studenten uit om de geestelijke weg bij henzelf en anderen te herkennen en er taal voor te vinden. Aan het eind van hun studie zijn zij in staat anderen te assisteren in het lezen van en het zich toevertrouwen aan de eigen geestelijke weg. De opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit wil daarentegen studenten voorbereiden om in maatschappelijke praktijken te zoeken en te helpen zoeken naar plaatsen van spiritualiteit in het alledaagse leven.

In totaal waren er in 2015 40 studenten: 34 voor de opleiding Geestelijke Begeleiding, en 6 voor de in september gestarte opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit. Elf studenten waren in 2011 met hun opleiding gestart. Zes van hen ontvingen in 2015 hun diploma. De overige studenten zijn nog bezig met stage en/of scriptie. Begin 2015 ontvingen wij het droevige bericht van het overlijden van één van onze studenten. Zij was in 2013 met de studie begonnen, maar moest wegens haar ziekte al vroeg in de studie afhaken. In september 2015 startten acht nieuwe studenten met de opleiding. Voor de nieuwe opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit meldden zich 6 studenten aan. Beide groepen volgden in de laatste maanden van dit kalenderjaar een vol programma van colleges, practica en individuele leerbegeleiding. Voor de colleges werd onze studentengroep nog versterkt met de studenten Geestelijke Begeleiding die via de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) deze opleiding volgen, en met gemiddeld zo’n vier toehoorders.

Op 19 juni was er een diploma-uitreiking, die traditiegetrouw samen met onze zusteropleiding van de PThU georganiseerd werd. Wij mochten aan tien studenten hun welverdiende diploma uitreiken; zeven van hen hadden het traject via ons instituut gevolgd, de overigen via de PThU. Uit hun presentaties werd duidelijk dat allen een heel eigen, uniek traject hadden afgelegd naar hun nieuwe identiteit als geestelijk begeleider. De studenten keken terug op een intensieve, maar vooral zeer vruchtbare studieperiode, die veel meer dan alleen kennis had gebracht in hun leven.

Blok 7 (cyclus 2013-2015)

- Kick Bras. Mystieke tekstlezing: Schrijvers uit de protestantse traditie
- Charles Caspers. Thematiekcollege: Vorming en toe-eigening
- Corrie van Baal, Toon Cents, Jacques Scholte, Wendela Vuylsteke. Middagpracticum: Spirituele (om)vorming in de praktijk
- Hein Blommestijn. Spiritualiteit plus: Het omvormingsproces

Blok 8 (cyclus 2013-2015)

- Beatrijs Corveleyn. Mystieke tekstlezing: Dag Hammarskjold
- Inigo Bocken. Thematiekcollege: Context als mystagogische ruimte
- Corrie van Baal, Toon Cents, Jacques Scholte, Wendela Vuylsteke. Middagpracticum: Terugblikken op het mystagogisch leerproces
- Hein Blommestijn. Spiritualiteit plus: Het omvormingsproces

Blok 1 (cyclus 2015-2017)

- Inigo Bocken. Mystieke tekstlezing: Cusanus
- Kees Waaijman. Thematiekcollege: Taal voor spiritualiteit
- Corrie van Baal, Frans Croonen. Middagpracticum opleiding Geestelijke Begeleiding: Luisteren naar de spiritualiteit van de ander
- Marlies Huveneers, Anne-Marie Bos. Groepsgesprekken opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit: Taal voor Spiritualiteit

Blok 2 (cyclus 2015-2017)

- Huub Welzen. Mystieke tekstlezing: Augustinus
- Hein Blommestijn. Thematiekcollege: De geestelijke weg
- Corrie van Baal, Frans Croonen. Middagpracticum opleiding Geestelijke Begeleiding: Beschrijf uw leven als een zich vertakkende boom
- Marlies Huveneers, Anne-Marie Bos. Groepsgesprekken opleiding Maatschappelijke Spiritualiteit: Het gaan van de weg

4. Vormingsprojecten voor maatschappelijke partners

De laatste jaren heeft het Titus Brandsma Instituut een nieuwe weg ingeslagen op het vlak van vorming en onderwijs. Steeds meer nadruk zal gelegd worden op vormingsactiviteiten voor en met maatschappelijke partners. Zo hopen we dieper door te dringen in het maatschappelijk weefsel en over de grenzen van onze traditionele achterban te kijken. Bovendien is de zoektocht naar de juiste taal en toon om mensen uit bepaalde professionele of maatschappelijke circuits of organisaties aan te spreken ook een vorm van onderzoek – een nieuw leren kijken naar werkelijkheden en naar de traditie.

4.1 Bezielde professionaliteit – samenwerking Stichting Carmelcollege

Veruit het belangrijkste project op dit gebied is de samenwerking met de Stichting Carmelcollege, de tweede grootste scholengemeenschap van Nederland met ca. 40.000 leerlingen. Al enkele jaren werd gewerkt aan de voorbereiding van deze ambitieuze samenwerking. In 2014 werden enkele pilotbijeenkomsten georganiseerd (zie jaarverslag 2014). En in 2015 was het dan zover: de eerste module was klaar, voorbereid en gecoördineerd door Anne-Marie Bos. Deze module kreeg de titel *Bezielde Professionaliteit* en werd in samenwerking met stafleden identiteit van de Stichting Carmelcollege op verschillende locaties gepresenteerd en in groepen docenten en kaderleden van een aantal scholen geoperationaliseerd. In 2015 werd op vraag van de Stichting Carmelcollege ook een begin gemaakt met het maken van een tweede module, nu met als thematiek ‘rituelen’.

4.2 Kerk in de wijk – samenwerking met de Ontmoetingskerk Nijmegen

Op vraag van de Ontmoetingskerk Nijmegen heeft het Titus Brandsma Instituut – met name Inigo Bocken en Anne-Marie Bos – een training verzorgd in het collatio-gesprek. Deze training bestond uit vier bijeenkomsten en was bestemd voor toekomstige gespreksleiders die de kerk in de wijk willen uitdragen door gespreksgroepen te vormen ‘aan de keukentafel’. Dit project begon al in 2014 en werd in 2015 afgerond. Over een vervolg wordt nagedacht.

4.3 Nog steeds geroepen – samenwerking met de Zusters Franciscanessen van Dongen

Tijdens een presentatie van het project Maatschappelijke Spiritualiteit maakte Zuster Rafael Kops, overste van de zusters van Dongen, de opmerking dat ook religieuzen tot het maatschappelijk veld behoren, en dat zij, hoewel ouder geworden, nog steeds actief zijn en willen zijn – ook wanneer ze niet meer actief hun beroep kunnen uitoefenen. Zij vroeg het Titus Brandsma Instituut om ook ouder wordende religieuzen een perspectief op de toekomst te bieden, een nieuw leren nadenken over wat religieus leven eigenlijk is. Dit resulteerde in vier bijeenkomsten te Dongen, waarbij Thomas Quartier en Inigo Bocken door een inhoudelijke inleiding en een collatio-gesprek dit ‘opnieuw denken’ hebben begeleid. Zo is binnen deze congregatie een nieuw spreken over roeping op gang gebracht.

5 Colleges in curricula Wetenschappelijk Onderwijs, Hoger Beroepsonderwijs, postdoctoraal onderwijs

N.B. In deze rubriek wordt alleen het onderwijs vermeld dat leden van het instituut namens of als representant van het instituut hebben gegeven. Het reguliere onderwijs dat Inigo Bocken, Thomas Quartier en Herman Westerink aan de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de RU hebben verzorgd, wordt hieronder niet vermeld.

Hein Blommestijn

Colleges

– Cours de Mystagogie. 4-5 oktober, Institute Karol Wojtyla (Institut Catholique Toulouse), Parijs.

Inigo Bocken

Colleges

- ‘Contemporary Spirituality’, Mastercursus voor de Masteropleiding Cultural Dimensions of Christian Spirituality, 12-18 juli, Sant’ Anselmo (in samenwerking met Titus Brandsma Instituut), Rome.
- ‘Het zien van God – Jan Van Eyck en de Moderne Devotie’, Gastmastercollege ‘Beeld en betekenis’, 9 april, departement Kunstgeschiedenis, KU Leuven.

Anne-Marie Bos

Colleges

– Gastcollege ‘Karmelieten’ (in het kader van het college Intellectuele geschiedenis van het christendom), 6 oktober, RU, Faculteit FTR.

Charles Caspers*Colleges*

- Gastcollege Demonologie en heksenvervolgingen. Tweede semester, 8 april, cursus Intellectuele geschiedenis van het christendom BA3, RU, Faculteit FTR.

Thomas Quartier*Colleges*

- Mastercursus over Liturgische spiritualiteit (spreker en coördinator). 17-20 februari, Pauselijk Liturgisch Instituut, Rome.
- Perspectieven voor Liturgische en Monastieke spiritualiteit. 5 mei, inaugurale rede Theologische Faculteit KU Leuven.
- Cultural Dimensions of Christian Spirituality (coördinatie en docent tijdens summer school). 13-17 juli, Benedictine University Sant Anselmo, Rome.
- Spirituality of suffering. 10 augustus, Summer School RU Nijmegen.

Loet Swart*Seminars*

- Middeleeuwse mystiek 2-6 november in de Universidad de la mística, Avila, Spanje.

Kirstin Zeyer*Seminars*

- Individuum und Gemeinschaft. Blockveranstaltung, 1-3 september, Oldenburg.
- Was ist Wahrheit? Einführung in die Diskussion des Wahrheitsbegriffs (von Sokrates bis Hannah Arendt). Blockveranstaltung, 10-12 maart, Oldenburg.
- Leitung des Methodenmoduls im Rahmen des Masterstudienganges Philosophie: Konzepte von Spiritualität; Zertifikatstudium an der Kueser Akademie für Europäisches Geistesgeschichte, 26 februari, Bernkastel-Kues.

6 Overig cursus- en vormingswerk**Hein Blommestijn***Cursussen en inleidingen*

- Lezing over Theresia van Avila tijdens de Nacht van de Mystiek. LUX, 29 januari, Nijmegen.
- (samen met Herman Westerink) ‘Als de vogels leren spreken’, een selectie teksten uit het boek van de Innerlijke Burcht van Teresa van Jezus. Studieweek Mystiek 2015, 6-9 juli, Titus Brandsma Instituut, Nijmegen.
- Cursus Mystagogie. 21 maart, 11 april, 25 april, 9 mei, 30 mei, 13 juni, 27 juni, Bovendonk.
- Studiedag Mystiek nr. 16: Miskotte. 7 maart, Vlaardingen.
- Lezing over Teresa van Jezus. Clemensdomein, 17 april, Merkelbeek.
- Lezing over Teresa van Jezus. 31 mei, St. Agatha/Cuijk.
- Cursus Mystieke auteurs uit de middeleeuwen, Inspiratie voor vandaag. HOVO, 23 september (Inleidend college) en 28 oktober (Bernardus), Nijmegen.
- Lezing Mystiek. PKN Lambertuskerk, 30 september, Vught.
- Introductiecursus Geestelijke begeleiding. Priorij Emmaus, 8 oktober, Maarssen.
- Lezing over Teresa van Jezus. 12 oktober, Oss.
- Geestelijke leiderschap. Priorij Emmaus, 3 november, Maarssen.
- Lezing over Titus Brandsma. Scheppingskerk, 4 november, Leiderdorp.
- Lezing over Teresa van Jezus. Nicolaaskerk, 12 november, Amsterdam.

- Lezing over Teresa van Jezus en Titus Brandsma. Parochiezaal, 23 november, Oss.
- Lezing ‘Het geloof: wat raakt je daarin ten diepste mystieke tekst?’ 24 november, Ernewoude.
- Zintuig vd Liefde – Jean de Saint-Samson. Signalen van Spiritualiteit, 7 december, TBM Nijmegen.
- Cursus John of the Cross. 10, 15 en 17 december, Mdina, Malta.

Retraites

- Karmel. 1 t/m 6 maart, Vilvoorde.
- Karmel. 31 mei t/m 3 juni, Moerzeke.
- Karmelietessen. 26 juli t/m 1 augustus, Zenderen.
- Bezinningsdag over een tekst van Jan van het Kruis. 31 oktober, Amstelveen.

Inigo Bocken

Cursussen en inleidingen

- ‘Visuelle Metaphysik? Was man nicht sehen kann, das muss man schauen’, voordracht en gesprek met Bazon Brock, Denkerei, Amt für die Arbeit an unlösbaren Probleme, 12 mei, Berlin.
- Navolging van Christus – in de Moderne Devotie en vandaag, conferentie voor de medewerkers van het dekenaat Heerenveen, 10 juni, Heerenveen.
- Ignatiaans humanisme in Antwerpen – Rubens, Ignatius en Thomas More, studieweekend Thomas More Stichting, 24 september, Antwerpen.
- Doelloos leven, in de lezingenreeks ‘Signalen van spiritualiteit’, Titus Brandsma Memorial, 26 september, Nijmegen.
- ‘Verallgemeinerung – Ein Problem in der spätmittelalterlichen Philosophie’, lezing Faculteit filosofie, 7 december, Universität Zürich.

Anne-Marie Bos

Cursussen en inleidingen

- Psalm 150. Psalmcursus "Toch goed", 15 oktober, Almelo, Karmelklooster.
- Bezielde professionaliteit: het goede gesprek, 11 november, Verus: Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs.
- De karmeliet Titus Brandsma en de kracht van zijn geloof. Themadag Stichting Edith Stein 7 november, Echt.
- De profetische spiritualiteit van Maria Petyt in het Latijns manuscript over de Hollandse oorlog. 19 november, Radboud Universiteit.
- De Zalige Titus Brandsma: Gevoelig voor het Heilige. Clemensdomein, 2 december, Merkelbeek.
- Elia, gids naar de berg Karmel. Karmel Oss 125 jaar, 2 maart, St. Jozefkerk, Oss.
- (tevens gespreksleiding) Module 'Aandacht'. Pilotbijeenkomst Stichting Carmelcollege, 26 maart, Deventer, Het Stormink.
- (tevens gespreksleiding) Module 'Aandacht'. Pilotbijeenkomst Stichting Carmelcollege, 03 februari, Groenlo, Marianum.
- Geweld in beeld. Signalen van Spiritualiteit, 2 maart, Nijmegen, TBM.
- Karmel, in het voetspoor van Elia: met oog voor toekomst. Studiedag: Voortbouwen op het fundament: Religieus leven en de flexibele mens, 8 oktober, Nijmegen.
- Ontvangend kijken. KBO Noordoostpolder, 16 september, Emmeloord.
- Psalm 113. Cursus "Biddend leven", 13 februari, TBM, Nijmegen.
- Psalm 113. Psalmcursus "De deemoed van God" 14 januari, Tilburg, Fraters van Tilburg.
- Psalm 113. Psalmcursus "De deemoed van God", 30 januari, Amersfoort, St. Jozefklooster.

- Psalm 113. Psalmcursus "De deemoed van God, 20 januari, Den Bosch, zrs J.M.J.
- Psalm 136. Cursus "Biddend leven", 10 april, TBM, Nijmegen.
- Psalm 2. Cursus "Biddend leven", 18 september, TBM, Nijmegen.
- Waardoor laat ik mij leiden op de geestelijke weg? Werkdag Geestelijke Begeleiding, 6 februari, PThU Amsterdam.
- Maria. Verbeelding en beleving. Karmel Twente, 29 mei, Zenderen, Karmelklooster.

Vorming

- Psalm 26. Vormingshuis, 27-11-2015, Boxmeer.
- Psalm 47. Vormingshuis, 08-05-2015, Boxmeer.
- Psalm 52. Vormingshuis, 02-10-2015, Boxmeer.
- Psalm 8. Vormingshuis, 04-09-2015, Boxmeer.

Charles Caspers

Inleidingen

- Conferentie Johannes en de liefde. Congregatie Dochters van Maria en Joseph, 11 maart, Den Bosch en Nuland.
- Presentatie boek 'Zacht, doch krachtadig'. 7 juli.
- 'Bidden met de benen. Over pelgrimage en bedevaart'. Lezing Heemkundekring 'de Elf Rotten', 18 juni, Heesch.

Pierre Humblet

Inleidingen

- Presentatie van en gesprek over de ontwikkeling van het roepingenwerk in Nederland. "Entity North Europe" van de Missiezusters van Onze Lieve Vrouw van Afrika, 2 december, Boxtel.
- Inleiding over de Apostolische Brief van Paus Franciscus ter gelegenheid van het Jaar van het Godgewijde leven, gevolgd door gesprek daarover. Inleiding tijdens een bijeenkomst van de Nederlandse en Vlaamse leden van de orde van de Minderbroeders Conventuelen, 7 juli, Dongen.

Advies en vorming

- Advisering van het Huis voor Spiritualiteit. Project 'Roeping op een keerpunt', 09 februari en 01 juni, Den Bosch.
- Persoonlijke advisering en geestelijke begeleiding. Project 'Roeping op een keerpunt', verspreid over het jaar, Den Bosch.
- "... Jij geeft mij ruimte..." – Hoe waarborg ik vormingsruimte? Project 'Roeping op een keerpunt', 30 april, Tilburg.
- "Ook daar zal uw hand mij leiden" – Hoe begeleid ik kandidaten op hun weg? Project 'Roeping op een keerpunt', 15 oktober, Tilburg.
- Advisering en begeleiding van de Zusters Karmelietessen ocd Arnhem (Karmel Nazareth) in het proces van omvorming van hun gemeenschap in een internationale community. Project 'Roeping op een keerpunt', vier bezinningsbijeenkomsten op 19 februari, 21 april, 10 juni en 27 november, Arnhem.

Ad de Keyzer

Inleidingen

- Inleiding symposium *Bachs grote Passie* 6 februari Titus Brandsma Memorial Nijmegen.
- Inleiding over een aspect van liturgische spiritualiteit in de cursus Biddend Leven in het TBM, Nijmegen op 13 februari, 13 maart, 9 oktober, 20 november.

- Inleiding over de spiritualiteit van Bachs Matthäus-Passion op 6 maart voor de Benedictinessen te Oosterhout; de pastores van bisdom Rotterdam op 11 maart in Den Haag; een koorgroep in Arnhem op 20 maart; in het TBM op 21 maart; op het Ariënsinstituut in Utrecht op 25 maart.
- Verborgten laten en doen oplichten. Lezing op het feest van Dominicuskerk 50 jaar. 18 april 2015.
- Bachs Grote Passie. Inleiding op de TBI-dag voor de familia carmelitana op 12 juni 2015 in het TBM.
- Inleiding over de spiritualiteit van Bachs Magnificat; in het Titus Brandsma Memorial op 21 december.

Interviews en recensies

- *Wierook en pepermint Radio* - 7 februari 2015. Verslag van het Symposium rond Bachs grote Passie
- *Katholiek Nederland TV* - 10 februari 2015. Verslag van het Symposium rond Bachs grote Passie
- *Dit is de Dag Radio* – 18 februari 2015. Interview over *Bachs grote Passie*
- *Katholiek Nieuwsblad* van 30 januari 2015. ‘Matthäus-Passion draait om Petrus’verloochening’ door Henk Rijkers. Interview over *Bachs grote Passie*
- *De Telegraaf* van 25 februari 2015. Waarom toch die Matthäus? Door Hans Kuitert. Bespreking van *Bachs grote Passie*
- *Website voor Amersfoort - Noord e.o.* 26 februari 2015. Café Verwondering ‘Over de passie van Bach’ door Gerard Hilhorst. Interview en verslag van een middag rond *Bachs grote Passie*
- Kerk en leven van 4 maart 2015 (België). *Fascinerende en gave studie van de ‘Matthäus-Passion’* - recensie van Bert Claerhout
- Elsevier van 14 maart 2015. *Schoonheid in verdriet* – recensie van Gerry van der List
- *Nederlands Dagblad* van 20 maart 2015. ‘*Erbarme dich*’: een confrontatie met jezelf – recensie van Roel Sikkema
- *Katholiek Nieuwsblad* van 20 maart 2015. *Bachs Matthäuspasion* – recensie van HR (Henk Rijkers)
- *Benediktijns Tijdschrift*. Recensie van Frans Brekelman
- *Website De Bezieling* van 24 maart 2015. *Bachs grote Passie* – recensie van Martin Hoondert
- *Friesch Dagblad* van 28 maart 2015. *Bachs Matthäus – Theologie, cultuur en tijd overbrugd* – recensie van Lútsen Kooistra
- *Trouw* van 2 april 2015. *Je moet van steen zijn, wil er niets gebeuren* – interview met Stijn Fens
- *Website www.opusklassiek.nl*. Ad de Keyzer: Bachs grote passie. Door Maarten Brandt
- *Bachs grote Passie*. Recensie van Jan Schuurmans in *Vieren* 2015 nr. 2, pag 30.
- *Bachs grote Passie*. Recensie van Martin Hoondert in *Gregoriusblad* 139 (2015) nr. 2, 22-23.
- *Bachs Grote passie*. Recensie op de website *klassiek-centraal.be*
- *Bachs grote Passie*. Recensie van Jan Christiaens in *Tijdschrift voor Liturgie* 99 (2015) 294-296.

Thomas Quartier

Cursussen en inleidingen

- *Suffering and spirituality*. 13 februari, lezing Radboud UMC Afdeling Medische Ethiek.
- (coördinatie en presentatie) Expert meeting Praktijken van spiritualiteit. 5 februari,

Theologische Faculteit KU Leuven.

- Religieus leven herontdekken, 24 februari, serie van 4 conferenties bij de Zusters van Dongen.
- Boekpresentatie Anders leven, 7 maart, lezing Abdij van Berne.
- De praktische mystiek van Hildegard van Bingen, 10 maart, Parochie Rosmalen.
- Rituelen als bron voor spiritualiteit in het onderwijs, 31 maart, Carmel college Oss - Het Hooghuis (lezing en workshop).
- De spiritualiteit van Pasen, 3-4 april, Stiltecentrum Willibrordsabdij Doetinchem.
- Hedendaagse monastieke spiritualiteit, 23 april, lezing Dekker vd Vegt Nijmegen.
- Workshop - Spiritualiteit van het getijdengebed, 27 april, Abdij van Gerleve (D).
- Religieus leven herontdekken, 20 mei, conferentie Zusters Onder de Bogen Maastricht.
- Anders leven. Over monastieke spiritualiteit, 7 mei, studiedag HOVO - Nijmegen.
- Anders leven. Monastieke spiritualiteit verkennen, 22-24 mei, met Faculteit Theol. en RS RU Nijmegen.
- Ochtendprogramma Titus Brandsma Lezing, 12 juni, lezing - Religieus leven vandaag.
- Anders leven - inspiratie voor contemplatief leven, 18 juni, studiedag Abdij Koningshoeven.
- Workshop maatschappelijke spiritualiteit met Konstantin Wecker, 24 juni, Willibrordsabdij Doetinchem (presentatie en lezing).
- Anders leven volgens het Evangelie van Johannes, 17 september, conferentie Zusters DMJ Den Bosch.
- De praktische mystiek van Benedictus, 30 september, HOVO Nijmegen (lezing).
- Lezing Monastieke gastvrijheid, 3 oktober, Centrum De Herberg Heteren.
- Lezing Het religieuze leven van de flexibele mens, 8 oktober, studiedag KNR in TBM Nijmegen.
- De praktische mystiek van Hildegard van Bingen, 21 oktober, HOVO Nijmegen (lezing).
- Lezing Spiritualiteit van de dood, 28 oktober, studiedag van het Liturgisch Instituut Amsterdam in Nijmegen.
- Workshop VERUS - Luister naar de jongsten! Monastieke spiritualiteit in het onderwijs, 11 november, Boskapel Nijmegen.
- Anders leven. Monastieke spiritualiteit voor de gemeente, 11 oktober, Lambertuskerk Vught.
- Lezing Lived Public Spirituality, 4 december, Onderzoekseenheid Pastoral Theology KU Leuven.
- Kiemcellen. Maatschappelijke spiritualiteit vandaag, 9 december, Zusters van Schijndel.
- Monastiek onthaal. Over een spiritualiteit van gastvrijheid, 10 december, Camino Academie Utrecht.
- Monastische Lebensform - öffentliche Wissensform, 17 december, lezing Studium Generale Hochschule Furtwangen (D).

Retraites

- Bezinningsdag Liturgische spiritualiteit, 26 februari, Abdij van Berne.
- Bezinningsdag Spiritualiteit van Pasen, 28 februari, Bisdom Groningen

Kees Waaijman

Cursussen en inleidingen

- Psalm 85. Karmelcentrum, 1 oktober, Almelo.
- Mystieke poëzie: Jan van het Kruis. TBM, 21 februari, Nijmegen.
- De lokroep van het onuitsprekelijke. Signalen van Spiritualiteit, TBM, 5 oktober, Nijmegen.
- Leren bidden? Vormen van je weg in de Psalmen. Titus Brandsma Parochie, 14 september, Oss.

- De zeggingskracht van de psalmen. Leerhuis Johannescentrum, 4 februari, Utrecht.
- Psalm 86, 13 februari, Amersfoort.
- Psalm 86. Elim, 28 januari, Tilburg.
- Psalm 86. Klooster Mariënborg, 3 februari, Den Bosch.

Vorming

- Voelen laat Jij mij: Psalm 86. Mystiek in de psalmen TBM 28 november, Nijmegen.

Huub Welzen

Cursussen en inleidingen

- Het evangelie volgens Marcus. Karmelkring, 24 februari en 3 maart, Boxmeer.
- Als de ziele luistert ... Voordracht voor de Karmelfamilie, 7 maart.
- (samen met Nicola van de Rakt) Namen voor Hem, 13 en 27 oktober en 10 november.

Herman Westerink

Cursussen en inleidingen

- (samen met Hein Blommestijn) ‘Als de vogels leren spreken’, een selectie teksten uit het boek van de Innerlijke Burcht van Teresa van Jezus. Studieweek Mystiek 2015, 6-9 juli, Titus Brandsma Instituut, Nijmegen.
- Teresa van Avila – mystiek van verlangen en verbeelding, KRO-ledendag, 18 October 2015, Den Bosch.

Interviews

- Maakt religie veerkrachtig?, in *Magazine Veerkracht* (mei 2015), 22–23.
- Uitverkiezing als orde binnen de chaotische wereld, in *De Nieuwe Koers*, februarinummer 2015, 42–44.
- Maatschappelijke spiritualiteit, Radio KIK, 15 mei 2015, Amersfoort.

7 Begeleiding Scripties

N.B. In deze rubriek worden alleen de scripties vermeld die medewerkers van het instituut namens of als representant van het instituut hebben begeleid, dus niet de scripties die zij uit hoofde van een andere betrekking hebben begeleid.

7.1 Masterscripties

Hein Blommestijn

Externe beoordelaar van twee Masterscripties spiritualiteit, Katholieke Universiteit van Malta:

- ‘The Biblical Story of Ruth: An Inspiration to the Institute *Spigolatrici della Chiesa*’ submitted by Anna Caruana, in partial fulfillment for the Degree Master of Arts (M. A.) in Religious Studies.
- ‘The Desert Journey as a Paradigm of the Christian Spiritual Companionship’ submitted by Emanuel Said, in partial fulfillment for the Degree Master of Arts (M. A.) in Spiritual Companionship.

7.2 Eindschrijfties School voor spiritualiteit

Corrie van Baal

- Frans Croonen, *Zien en verstaan. Pedagogie in het licht van de mystagogie* (tweede beoordelaar: Herman Westerink).
- Greetje Feenstra, *Grond van leven* (tweede beoordelaar: W.M. Litjens).
- Anita Knipping, *Lichaam en spiritualiteit* (tweede beoordelaar: Wendy Litjens).
- Joke Leegwater, *Waarmerk. Over de kwaliteit van geestelijke begeleiding door parochianen* (tweede beoordelaar: Hein Blommestijn).
- Kitty Mul, *Goede grond. Ontvankelijkheid en geestelijke begeleiding* (tweede beoordelaar: Frits Mertens).
- Hadé Overdulve, *Scriptie opleiding geestelijk begeleider* (tweede beoordelaar: Hein Blommestijn).
- Paula Tielemans, *Als dementie met ons gaat. Spirituele en maatschappelijke beschouwing op zielzorg bij mensen met dementie* (tweede beoordelaar: R. Mes).

PERSONELE OPBOUW VAN HET INSTITUUT PER 31-12-2015

Bestuur

prof. mr. C.J.H. Jansen (voorzitter)
 drs. M.J.A. Timmermans (secretaris)
 mr. A.I.M. van Berkum (penningmeester)
 drs. M.-L. Fisscher
 drs. C.M. van de Heuvel
 drs. B. Huitema
 J. Brouns

Wetenschappelijke directie

wetenschappelijk directeur:
 dr. Inigo Bocken 0,3 fte
 wetenschappelijk secretaris:
 dr. Charles Caspers 0,2 fte

Personeelsvertegenwoordiging

dr. Anne-Marie Bos (voorzitter)
 dr. Rijcklof Hofman (secretaris)
 drs. Henk Rutten (vice voorzitter)

Wetenschappelijke Adviesraad

prof. dr. P.J.M. van Tongeren (Radboud Universiteit Nijmegen, voorzitter)
 prof. dr. J.F. Goud (Universiteit Utrecht)
 prof. dr. J.E.J.M. van Heijst (Tilburg University)
 prof. dr. Th. Mertens (Universiteit Antwerpen)
 prof. dr. P.J.A. Nissen (Radboud Universiteit Nijmegen)
 prof. dr. J.G. van der Watt (Radboud Universiteit Nijmegen)

Onderzoek: *Contemplatio in actione*

Bijbelse spiritualiteit (1 fte)

Dr. Anne-Marie Bos 0,05 fte
 prof. dr. Kees Waaijman 0,4 fte
 dr. Huub Welzen 0,55 fte

Mystiek/Mystagogie (,75 fte)¹

dr. Hein Blommestijn 0,65 fte
 dr. Jos Huls 0,8 fte (tot 31 augustus 2015)
 dr. Loet. Swart 0,2 fte (tot 30 juni 2015)
 prof. dr. Kees Waaijman 0,1 fte

Moderne Devotie (1,1 fte)

dr. Charles Caspers 0,5 fte

¹ De arbeid van L. Swart en J. Huls is hier niet meegeteld, omdat deze is gestopt voor de peildatum.

dr. Rudolf van Dijk (overleden januari 2015)
 dr. Rijcklof Hofman 0,6 fte

Spiritualiteit in maatschappelijke contexten (1,7 fte)

dr. Inigo Bocken 0,15 fte
 dr. Anne-Marie Bos 0,55 fte
 dr. Thomas Quartier 0,15 fte
 dr. Herman Westerink 0,6 fte
 prof. dr. Kees Waaijman 0,25 fte

Performance en religieus leven (0,8 fte)

drs. Pierre Humblet 0,3 fte (daarnaast voor 0,5 fte werkzaam voor het gezamenlijk project met KNR)
 dr. Ad de Keyzer 0,2 fte
 dr. Edison Tinambunan 0,3 fte

Begeleiding promotieprojecten (0,2 fte)

Dr. Hein Blommestijn 0,1 fte
 Dr. Charles Caspers 0,1 fte

Totaal 5,55 fte (exclusief directeur/secretarisfunctie)

Discipline-ontwikkeling en onderwijs

Redactiesecretariaat Studies in Spirituality

drs. Wendy Litjens 0,3 fte

School voor Spiritualiteit (1,525 fte)²

dr. Anne-Marie Bos 0,2 fte
 mw. Corrie van Baal 0,4 fte
 drs. Wendy Litjens 0,4 fte
 drs. Frans Croonen 0,075 fte
 dr. Hein Blommestijn 0,05 fte
 prof. dr. Kees Waaijman 0,05 fte
 dr. Inigo Bocken 0,05 fte
 dr. Huub Welzen 0,05 fte
 dr. Thomas Quartier 0,05 fte
 drs. Henk Rutten 0,15 fte
 mw. Lieneke Lok-Epema 0,05 fte

Totaal 1,825 fte

Spirin

drs. Henk Rutten 0,7 fte
 Dr. C. Caspers 0,2 fte
 Dr. PD Kirstin Zeyer 1,0 fte

Totaal 1,9 fte

² Niet meegeteld is de inzet van M. Huveneers en W. Vuylsteke omdat zij in 2015 niet in dienst waren van het instituut.

Ondersteuning van Onderzoek en Onderwijs

Hoofd middelen

Lieneke Lok-Epema 0,75 fte

Onderzoeksondersteuning en documentatie (0,5 fte)

drs. Paul Reehuis 0,2 fte (tot 31 augustus 2015)

Monique van Ballegooijen 0,3 fte (ondersteuning project Maatschappelijke spiritualiteit) (tot 1 april 2015) daarna Ria Heerema 0,3 fte.

Informatievoorziening

drs. Henk Rutten 0,15 fte

Bureau

Monique van Ballegooijen 0,5 fte

Vanaf 23 maart 2015:

Ria Baudet-Heerema 0,5 fte

Totaal 1,7 fte

Op de peildatum bedroeg de totale omvang van de aangestelde staf 10,975 fte exclusief directeur en wetenschappelijk secretaris, 11,475 fte inclusief beiden.

Wetenschaps- en onderwijscommissie:

dr. Hein Blommestijn

dr. Inigo Bocken

dr. Anne-Marie Bos

dr. Charles Caspers (voorzitter)

prof. dr. Kees Waaijman

dr. Herman Westerink (secretaris)

Deze commissie hield op te bestaan en werd vervangen door de

Wetenschapscommissie:

dr. Inigo Bocken

dr. Anne-Marie Bos

dr. Charles Caspers (voorzitter)

prof. dr. Thomas Quartier OSB

dr. Herman Westerink (secretaris)

Adviesraad SPIRIN:

dr. Inigo Bocken

dr. Charles Caspers

dr. Matthias Laarmann

dr. Detlef Thiel

Redactiecommissie Opera Omnia Geert Grote

prof. dr. E.C. Coppens (voorzitter)

dr. Rijcklof Hofman (secretaris)

dr. J.G.M. Kienhorst

prof. dr. A.P. Orbán
prof. dr. P. Verdeyen
prof. dr. A.G. Weiler (adviseur)
drs. L. Jocqué (adviseur)
dr. Rudolf van Dijk (adviseur)